Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ

Ўзбекистон Коммунистик партияси
Марказий Қўмитасининг рўзномаси

1991 йил 19 июнь
ЧОРШАНБА
№ 116 (5.158).
БАҲОСИ 8 ТИЙИН

1974 йил 1 январдан чиқа бошлаган ♦ Ҳафтада беш марта чоп этилади

Учрашув пайти.

А. ГОРОКРИК ва Р. ЖУМАНИЁЗОВ олган суратлар. (ЎзТАГ).

ТОШКЕНТ ИШБИЛАРМОНЛАР УЧРАШУВИДА

Тошкент · июнь 91 · Tashkent · june

Одатдан ташқари қаттиқ ёққан ёз ёмғиридан сўнг янада покиза бўлган, чирой очган жумҳурият пойтахти биринчи «Тошкент ишбилармонлар учрашуви» қатнашчиларини самимий кутиб олди. 18 июнь куни «Наврўз» мажлислар марказида учрашув тантанали вазиятда очилди. Бинокорлар анжуман арафасида фойдаланишга топширган бу кўркам бино, шубҳасиз, шаҳримизга ҳусн бўлиб тушди. Жаҳондаги элликдан кўпроқ мамлакатдан келган ишбилармонлар худди шу ерда учрашганлигининг ҳам рамзий маъноси бор. Улар 300 дан ортиқ фирма, компания, корпорация, банкнинг вакилларидир.

Бир-бирини дўстона қисиб турган икки қўл «Тошкент ишбилармонлар учрашуви»нинг тимсоли бўлди. Ўзбекистон ССРнинг мустақиллиги тўғрисидаги декларация, сиёсий ва иқтисодий соҳаларда рўй берган туб ўзгаришлар жумҳуриятимизнинг халқаро бозорга мустақил чиқиши учун кенг истиқбол очиб берди. Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг яқинда бўлиб ўтган сессияси ҳам буни тасдиқлади. Сессияда бир қанча халқчил қонунлар қабул қилинди. Айни бизнинг шафқатсиз, баъзан эса асоссиз қонунларимиз ишбилармонликни ривожлантиришга халақит берар, хорижий тадбиркорларда ишончсизлик уйғотарди. Эндиликда жумҳуриятимизда хорижий сармояларга кенг йўл очиб берилди. Хорижий банклар ва компаниялар ўзлари сарфлаган маблағ беҳуда кетмаслигига, балки Ўзбекистон иқтисодиётини мустаҳкамлашга, ўзаро манфаатли ҳамкорлик асосида фойда келтиришига умид қилишлари мумкин.

Соат ропа-роса 15 да Ўзбекистон ССР вице-президенти, ташкилот комитетининг раиси Ш. Р. Мирсаидов биринчи «Тошкент ишбилармонлар учрашуви»ни очиқ деб эълон қилди. У Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримовга сўз берди. Чунки, айни унинг ташаббуси билан жаҳон бозоридаги машҳур компаниялар ва фирмаларнинг намояндалари Тошкентга келишди.

Ўзбекистон ССР Президенти И. А. КАРИМОВ нутқи

Муҳтарам меҳмонлар!
Хонимлар ва жаноблар!
Ўртоқлар!

Жумҳурият аҳли номидан сизларни — Тошкент ишбилармонлар учрашуви қатнашчилари ва меҳмонларини қадимий ва доимо навқирон Ўзбекистон заминида муборакбод этаётганимдан ғоят хурсандман. Учрашувимиз ҳаммангиз учун самарали бўлишини тилайман.

Тошкент шаҳри халқаро учрашувлар маскани сифатида азалдан маълум ва машҳур. Аммо бизнинг бугунги учрашувимиз, яъни — кўплаб таниқли корпорация ва концернлар, компания ва фирмалар, банклар раҳбарлари, чет элдан келган ўнлаб тадбиркор кишилар, хуллас, Ўзбекистон вакиллари билан ҳамкорликни ихтиёр этган ва аллақачон ҳамкорлик қилаётган кишиларнинг учрашуви — ҳеч шубҳасиз, юртимиз тарихида муносиб ўрин топади.

Жумҳурият жамоатчилиги, ишбилармон давралар, бутун 21 миллионлик халқимиз сизларнинг Ўзбекистон иқтисоди ва маданиятини яқиндан билиш ва ўзаро фойдали савдо, иқтисодий, илмий-техникавий ва маданий алоқаларни мустаҳкамлаш истагингизни юксак даражада қадрлайдилар.

Жумҳуриятимиз, унинг пойтахти бўлмиш Тошкент шаҳри ҳақида қуйидаги гапларни айтишим мумкин:

— бизнинг юртимиз Шарқ ва Ғарбнинг ўзаро савдо ва иқтисодий алоқалари тарихида энг қулай географик ўрин тутиб келган;

— буюк алломалар Беруний, Ал-Хоразмий, Улуғбек, Алишер Навоий, Бобур ва бошқа кўплаб улуғ шахсларни етказиб берган, бинобарин, жуда қадимий тарих ва маданиятга эга;

— қурилиш материалларидан тортиб, то олтингача — улкан табиий-хомашёвий ресурсларга, пахта, пилла, қоракўл, мева-резавор ва узум каби ғоят тансиқ қишлоқ хўжалик неъматларига эга;

— бизда меҳнат ресурслари жуда тез суръатлар билан ўсаяпти. Халқимиз меҳнатни севади ва иш кўзини билади. Ўзининг анъана ва удумларини авайлаб асрайди.

Бугунги учрашувни очар эканмиз, М. С. Горбачев ташаббуси билан бошланган қайта қуриш, янгича тафаккур, ички ва ташқи сиёсат борасидаги янгича ёндашувлар халқаро ва давлатлараро муносабатларда ижобий ўзгаришларга асос бўлганини айтиб ўтишимиз керак.

Мамлакатимиз ва дунёда бўлаётган бу ўзгаришлар бизнинг кўзимизни очди, десам янглишмаган бўламан. Биз ўз иқтисодимиз, маданиятимиз ва маорифимиз оғир аҳволда эканини, халқимиз нақадар ночор шароитда яшаётганини яққол кўрдик.

Биз узоқ йиллар давомида ғоявий догмалар ва адашувлар тазйиқи остида яшадик. Ҳаётга тўғри келмайдиган чақириқлар ва шиорлар, «эртага яхши кун келади», деган қуруқ ваъдаларга ишондик.

Шу сабабдан, бизда иқтисод уйғун тарзда ривожланмади, ишлаб чиқариш кучларини жойлаштиришда бир ёқламаликка йўл қўйилди.

Шу сабабдан, жумҳуриятимиз халқ хўжалиги нуқул хом ашё етиштиришга мослашиб қолди, миллий даромад даражаси тушиб кетди, истеъмол бюджетида дефицит пайдо бўлди.

Шу сабабдан, давлат бюджетида етишмовчилик сезилди, жумҳурият халқининг долзарб эҳтиёжларини қондиришга хизмат этувчи соҳалар тузукроқ ривожланмай қолди.

Иқтисод борасида давлатлараро алоқаларни ривожлантиришдаги очиқлик, ўзаро фойдали иқтисодий ҳамкорлик қилиш учун шерикларни мустақил танлаш ва мафкуравий маҳдудликдан воз кечиш — фақат шу йўл билангина олдинга қўйилган қутлуғ мақсадга эришиш мумкин. Бизнинг бош мақсадимиз — **кишилар фаровонлиги, жумҳурият ҳудудида яшаётган барча кишиларга муносиб шароит яратиб бериш.**

Бу қутлуғ мақсад йўлида биз ҳеч нарсамизни аямаймиз. Бу мақсад кишиларимизни, ёшларимизни сафарбар этишига, уларга куч-ғайрат бахш этишига қаттиқ ишонамиз. Бу муборак мақсадга эришиш фикрида сизларни мамлакатимизга, жумҳуриятимизга таклиф қилдик, азиз дўстлар. Сизларга ҳамкорлик қилишни таклиф этиб, барча имкониятларимиз ва ресурсларимизни намойиш этиш ниятимиз бор.

Сизлар, ишбилармон кишилар дунёси учун бизнинг ўлкамиз, маданиятимиз, имкониятимиз ва ресурсларимизни кашф этишингизга имоним комил. Шу маънода сизларнинг улуғ тарихий вазифани адо этаётганингизни эътироф қилишимиз керак.

Иқтисодни ривожлантириш, қўшма объектлар қуриш ва реконструкция этиш, банклар ва суғурта идораларининг воситачилик ишларига сармоя сарфлаш ҳақида гап борганида бу ишларнинг муайян маънода таваккалчилик эканини ҳам яхши тушуниб турибмиз. Хуллас, сизлар бу ерда тадорик бошлаб, таваккал қилишга журъат этиб, сарфлаган маблағларингиз кутилган фойдани берадими ёки йўқми, сизлар сарфлаган сармоянгизга муносиб кафолатли фойда оласизми ёки йўқми, бу ҳақда ўйлаб кўриб бир тўхтамга келиш ўзингизга ҳавола.

Бироқ, мен ўз тарафимдан ва жумҳурият ҳукумати тарафидан сизларни ишонтириб айтмоқчиманки, бугун биз фақат миллий ва фуқаролик ўзлигимизни англаш туйғуси билангина эмас, айни вақтда аниқ ҳисоб-китоблар ва ишончли кафолатларга асосланиб иш кўрмоқдамиз.

Мен қуйидагиларни назарда тутаяпман:

биринчидан, вазиятнинг нисбатан барқарорлиги, жумҳуриятни бошқариш ва унинг хўжалигини юритиш барча бўғинларидаги интизом ва тартиб, бизнинг назаримизда, ҳар қанча ислоҳот ва ишбилармонликнинг энг муҳим шартларидан биридир.

Иккинчидан, бизда аввало хизмат кўрсатиш соҳасидаги, қишлоқ хўжалиги, саноат, тайёрлаш ва таъминот ташкилотларидаги мулкчиликнинг ҳамма шакллари эътироф қилинган ва ривожлантирилган. Шу ўринда хусусий ва акционерлик (қўшма тижорат) мулкчилиги равнақига бизда ҳеч қандай шубҳа ёки иккиланиш йўқлигини алоҳида таъкидлаб ўтмоқчиман. Бунинг устига мулкчиликнинг бу шакллари бизда, Ўрта Осиёда ўзининг тарихий илдизларига эгадир.

Учинчидан, жумҳуриятимиз парламенти ташқи иқтисодий алоқаларни такомиллаштириш ва чет эл маблағларига кафолат берувчи бир қатор муайян қонунлар қабул қилди. Ҳукуматимиз томонидан эса иқтисодий тадбиркорлик эркинлигини таъминловчи ҳужжатлар тасдиқланди. Бизда қўшма корхоналар ташкил этмоқчи бўлган, бирор соҳага маблағ сарфламоқчи бўлган ёки воситачилик қилмоқчи бўлган кишиларга кенг имтиёзлар берилди.

Сўнгги вақтда бизда 50 та қўшма корхоналар тузилди. Ишбилармонлар уюшмаси ва шахсий хўжалик эгалари — фермерлар уюшмаси ташкил этилди. Республика бюджетидан уларга дастлабки сармоя сифатида ва айланма капитал яратиш учун 1 миллиард сўм маблағ ажратилди.

«Тошкент» савдо ва товар биржасининг расмий очилиши бўлиб ўтди. Швейцарияда савдо ваколатхонаси, Германия ва Америка Қўшма Штатларида эса ахборот-маслаҳат марказлари очилди.

Тўртинчидан, биз бор кучимиз, имкониятларимиз билан миллий аҳилликни, фуқаролар аҳиллигини, ҳар хил миллат ва диний эътиқодга мансуб бўлган одамлар ўртасида ҳамжиҳатлик ва ҳамкорликни кўз қорачиғимиздек асрашга ҳаракат қиламиз.

Бизнинг динга бўлган янгича муносабатимиз, диндорлар билан ҳамкорликка интилаётганимиз абадий қадриятларни — инсонпарварлик ва тинч-тотувлик, яхшилик ва адолат, одамийлик ва олижаноблик, хуллас, мусулмонликнинг маънавий ҳимматларини қайта тиклаш мақсади йўлида амалга оширилаётган ишлардир.

Биз чет эллардаги ватандошларимиз билан ҳамкорликни мумкин қадар кенг йўлга қўйиш, уларга таяниб ишлашнинг янги имкониятларини яратиш учун ҳеч нарсани аямаймиз. Бу йўлдаги ҳозирча мавжуд бўлган тўсиқларни бартараф этиш кераклигини ҳам яхши тушунамиз.

* * *

Биз, ҳурматли дўстлар, ўзбекча қилиб айтганда, катта ишнинг маслаҳат ошига сизларни таклиф этганмиз. Хорижий мамлакатлар билан сиёсий ва иқтисодий алоқаларни мустақил амалга ошириш соҳасида очилаётган илк имкониятлар доирасида ҳам кўп иш қилса бўлади. Бу соҳада ҳамкорликда қилинадиган катта ишларнинг пойдеворига асос солишимиз мумкин.

Бу тадбирлар ҳозирги кунда имзоланишга тайёрланаётган мустақил давлатлар Иттифоқи шартномаси лойиҳасида ҳам кўзда тутилган.

Биз бу тадбирларни жумҳуриятимизнинг янгиланган Иттифоққа мустақил давлат сифатида кириш-кирмаслигини белгилайдиган асосий шартлардан бири деб ҳисоблаймиз.

Азиз дўстлар, ҳаммалариигизга яна бир бор сиҳат-саломатлик, ишларингизга омад ва барака тилайман.

Эътиборларингиз учун раҳмат!

* * *

«Наврўз» марказига тўпланган тадбиркорлар жумҳурият Президентининг нутқини қарсаклар билан кутиб олишди. Бугунги кунда шуни ишонч билан айтиш мумкинки, кўп масалалар юзасидан ўзаро фикрга келинди, халқ хўжалиги мажмуининг амалда барча тармоқларига тегишли икки юздан ортиқ ўзаро манфаатли таклифлар тайёрланганини айтишнинг ўзи кифоя. Тадбиркорлар ҳам ўз таклифлари, ишланмалари билан Тошкентга келганликлари табиий. Беш кунлик анжуман чоғида сармоя беришдан ташқари, хорижий фирмалар билан қўшма корхоналар тузиш тўғрисида шартномалар имзолаш мўлжалланмоқда.

Ялпи мажлисда сўзга чиққан Ўзбекистон ССР Президентлик Кенгашининг аъзоси, Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси Раисининг ўринбосари Б. С. Ҳамидов ўзаро манфаатли ҳамкорлик истиқболларига асосий эътиборни қаратди. У жумҳуриятда олиб борилаётган янги ташқи иқтисодий сиёсатга тўхталди. Ўзбекистон ССРда экспорт ва импорт ишларини, чегара савдоси, транспорт таъминоти, қўшма корхоналар тузишни ташкил этиш масалалари билан шуғулланадиган давлат тузилмалари ташкил этилди. Давлатдан ташқари ташқи иқтисодий уюшмалар, ташқи бозорга йўналтирилган фирмалар, кичик корхоналар ва кооперативлар ташкил этилди ва улар ҳозирнинг ўзида фаол иш олиб бормоқдалар. Бу, ўз навбатида, хорижий тадбиркорларнинг жумҳуриятимиздаги кўпдан-кўп шериклар билан бевосита алоқа ўрнатиш имкониятларини анча кенгайтиради. Бу ишда ҳозир ташкил этилаётган ташқи иқтисодий фаолият масалалари билан шуғулланувчи ахборот хизмати муҳим вазифани бажаради.

Биринчи ялпи мажлисда бугуннинг ўзидаёқ жумҳуриятимиз савдо соҳасида анъанавий пахта ва унинг ҳосиласидан ташқари қоракўл, ипак, мева-сабзавот маҳсулотлари, рангли металлар, турли минераллар, кимёвий маҳсулотлар ва бошқа кўплаб нарсаларни таклиф қилишга қурби етиши таъкидланди.

Биргаликда тадбиркорлик қилиш соҳасига келганда эса, Ўзбекистон ССР малакали иш кучи, тайёрлаб қўйилган ишлаб чиқариш майдонлари, муҳандислик-транспорт коммуникациялари ва турли-туман минерал хом ашё ресурслари жиҳатидан жуда катта имкониятларга эга. Саёҳатчиликни ривожлантириш борасида қўшма корхоналарнинг тузилиши ҳам катта истиқбол яратади. Ўзбекистоннинг кўҳна заминида бутун жаҳонга машҳур шаҳарлар — Самарқанд, Бухоро, Хива, Тошкент жойлашган. Ўзбекистон ССРда иқлимий шарт-шароитларга кўра саёҳатчиликнинг жуда кенг тармоғини яратиш мумкин бўлган масканлар бор.

Халқи қадим-қадимдан ишбилармонлиги, омилкорлиги билан донг таратган Ўзбекистонда ҳозир амалий фаоллик қайтадан тикланмоқда ва буни фақат табриклаш мумкин, деди учрашув очилиши маросимида сўзга чиққан асли ўзбекистонлик кекса тадбиркор. А. Мақсудий. Жумҳуриятда юзага келган янги иқтисодий ва сиёсий воқеликлар ана шу яхши анъаналарни қайта тиклаш йўлини очади, ўлканинг гуллаб-яшнашига умид туғдиради.

Худди шу фикр Ўзбекистон ССР халқ депутати, жумҳурият ишбилармонлар уюшмаси раиси Э. Хўжаевнинг нутқида ҳам асосий ўринни эгаллади. Айни вақтда у Ўзбекистон хорижий тадбиркорлардан қандайдир совғалар кутмаётганини, балки уларни тенг ҳуқуқли, ўзаро манфаатли шерикликка таклиф этаётганини уқтирди.

Иқтисодиётни бошқаришда бюрократик тузилмалардан воз кечиш жумҳуриятда ишбилармонликни авж олдириш учун аниқ-равшан имкониятлар очиб беради, деди Ўзбекистон—Швейцария «Ўзбек—Трейдинг компании» қўшма компаниясининг Президенти А. Алтайли. Ҳамкорликни ривожлантириш учун яратилган яхши шарт-шароит жумҳуриятда барқарор ижтимоий-иқтисодий муҳитни таъминлайди. У Тошкентда ишбилармонлар учрашувини ўтказиш имкониятини берган Ўзбекистон раҳбариятига миннатдорчилик изҳор қилди.

Шаҳар меҳмонларини халқ депутатлари Тошкент шаҳар Советининг раиси А. И. Фозилбеков самимий табриклади. У жумҳуриятимиз эндиликда халқаро иқтисодий ҳамкорлик учун катта имкониятга эга эканини таъкидлади. Бу ерда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларнинг кўпгина турлари жаҳон бозорида тўла-тўкис рақобат қилишга қодир, Ўзбекистоннинг илмий имкониятлари ҳам жуда катта.

Учрашув очилиши маросимида Испания «Лаинтекс ветерани» фирмасининг Президенти А. Мата, Ўзбекистон «Ипак йўли» ёшлар инновация-тижорат банки бошқарувининг раиси Р. Азимов, Ҳиндистон —Совет савдо ва саноат палатасининг Президенти М. Шан, «Сельхозмаш» концернининг раиси А. Юсупов ҳам сўзга чиқдилар.

Кечқурун хорижий меҳмонлар шарафига Ўзбекистон ССР Президенти номидан расмий қабул маросими ўтказилди.

Қабул маросимида И. А. Каримов нутқ сўзлади.

Л. ЛЕВИН,
В. ПРУГЕР,
ЎзТАГ мухбирлари.

ДЕҲҚОНЧИЛИК АХБОРОТИ

ҒИЖДУВОН

Темир ака Очилов 42 йилдан бери механизаторлик касбини ардоқламоқда. У учинчи гуруҳ ногирони бўлиб туғилганди. Техникага ихлоси ҳамма нарсадан устун чиқди. 1949 йилда тракторчилар тайёрлаш курсини тугатгандан бери самарали ишлаётир. Айни пайтда у «Коммунизм» жамоа хўжалигининг Саъдулла Тешаев бригадаси илғори. Темир ака турмуш ўртоғи Ҳанифа опа билан 7 нафар фарзандини эл ишига камарбаста қилиб тарбияламоқда. Тўнғичлари ҳаётда ўз ўринларини топишган.

А. Аҳадов,
Қ. Шарипов.

ЛЕНИН

«Ўзбекистон» жамоа хўжалиги пахтакорлари бу йил 590 гектар майдонда деҳқончилик қилишмоқда. Ҳар гектар ердан 31 центнердан хирмон кўтариш — уларнинг эзгу нияти. Айни кезларда ғўза парвариши қизғин олиб борилмоқда. Меҳнат беллашувида Комилжон Жўраев бошлиқ бригада пешқадам. Аҳил жамоа ниҳолларини кўриб кўз қувнайди. Ҳар тупда 3—4 тадан шона, гул бор.

— Бригадамиз аъзолари 47 гектар ерга чигит қадашган, — дейди саркор К. Жўраев. — Мақсад гектаридан 32 центнердан оқ олтин етиштиришдир. Дала ишларига Тошқўзи Чаққонов, Неъматжон Исоқов, Мирза Усмонов каби тажрибали деҳқонларимиз бош-қош.

У. Абдуллаев.

БОЁВУТ

Шу кунларда «Боёвут» давлат хўжалигининг сабзавот пайкалларига йўлингиз тушса, қизғин меҳнатнинг устидан чиқасиз. Ноз-неъмат бунёдкорлари эрта кўкламдан бери қутлуғ ният билан тер тўкмоқдалар. Темир Эшонқулов бошлиқ сабзавотчилик бригадаси аъзолари жами 61 гектар ерда деҳқончилик қилишмоқда. 35 гектарда помидор, 6 гектарда ошқовоқ, 3 гектарда карам, 2 гектарда пиёз, 1 гектарда картошка, шунингдек сабзи, булғор қалампири, саримсоқ, турли резаворлар парваришланмоқда. Режалар катта. Истеъмолчиларга 51 тонна карам жўнатилиб, топшириқ уддаланди. Помидорнинг ҳар гектаридан камида 200 центнердан ҳосил олиш кўзланган. Эркабой Маманов, Қодир Азизов, Пўлат Аҳмедов, Ҳанифа Маманова каби ишчилар ишда ўрнак кўрсатишаяпти.

А. Норқулов.

ЕЗЁВОН

Зайлобиддин Қодиров бошлиқ 9-бригада деҳқонлари «Москва» жамоа хўжалигида биринчилардан бўлиб ягана ва чопиқ ишларини тугаллашганди. Экин парвариши ҳозир тезкорлик билан давом эттирилмоқда. Гавҳар Салимова, Зуҳра Тошматова, Турсуной Тешабоева, Мелихон Келдибоева каби колхозчилар кунлик топшириқни 1—1,5 бараварга бажаришмоқда. Аҳил жамоанинг 64 гектар ердаги «Қирғизистон-3» нав ғўзаси баравж.

— Эрта-индин дастлабки сувни бошлаймиз, — деди бригада етакчиси З. Қодиров. — Бу юмуш тажрибали сувчилар зиммасига юклатилган. Қатор ораларига ишлов беришда ва озиқлантиришда механизаторимиз Комил Қаҳҳоров ғайрат кўрсатмоқда. Жамоамиз ҳосилдорликни гектар бошига 31,5 центнерга етказишга қарор қилган.

М. Тешабоев.

ХЎЖАОБОД

Абдулла Набиев номли жамоа хўжалигида дала ишлари уюшқоқлик билан ташкил этилаяпти. Иномжон Жиянбеков бошлиқ бригада меҳнат беллашувида илғорлардан. Пахтакорлар 84 гектар ерга чигит қадашган. Мақсад — гектаридан 28,8 центнердан ҳосил кўтариш. Бу ўз-ўзидан бўлмайди, албатта. Шу боисдан деҳқонлар ҳозирги ғанимат дамлар қадрига етиб, ҳар туп ниҳолни асраб-авайлаб парвариш қилишаяпти.

Бригада механизатори Маҳмуд Ғафуров трактор рулини бошқараётганига 22 йилдан ошди. Тажрибали техника жиловкори айни пайтда экинга ишлов беришда ўрнак. Кунига 5—7 гектар майдонни қўлдан чиқармоқда.

М. Чумирзаев.

ШЎРБУЛОҚ ЮЛДУЗИ

Ҳабиба Мучум қишлоғида таваллуд топди. Эсини таний бошлаганида онаси Ҳайитхон ая ҳаётдан кўз юмди. 4 фарзанд ота билан қолди. Ўшанда катта опаси Тожихон оилали эди. Унинг турмуш ўртоғи Абдуллажон одамижон чиқиб қолди. Икковлари етимлар ҳолидан доимо хабар олиб туришди.

Йиллар ўтди. Улар улғайишиб, ҳаётда ўз ўринларини топиб кетишди. Кенжа қиз Ҳабиба меҳнатсевар, интилувчан чиқди. Саккизинчи синфни битирибоқ ихтисос эгаллаш пайига тушди. Наманган қишлоқ хўжалиги техникумига ўқишга кирди. Уни муваффақиятли тамомлагач колхоз сутчилик фермасида ишлай бошлади. Бу орада юлдузи-юлдузига тўғри келиб, Абдураҳмон Иброҳимов билан турмуш қурди. Абдураҳмон ҳам Ҳабиба ўқиган даргоҳни битирган, касби ветеринар-техник эди. Басма-басига ишлашиб, яхшигина рўзғор эгаси бўлишди, кетма-кет фарзанд кўришди.

Шўрбулоқ адирларида янги боғ-узумчилик давлат хўжалиги ташкил этилиб, ишчи кучлари етишмаслигидан оёққа туриб кетолмаётган эди. Умрдошлар ўша ёққа кўчиб боришга жазм қилишди. Бу ерда уларни хурсандчилик билан кутиб олишди. Дарҳол тайёр уйлардан бирининг калитини тутқазишди. Ўшанда хўжалик чорваси ҳар иккала кадрга ҳам муҳтож эди. Ҳабиба соғувчи, Абдураҳмон ферма бригадири сифатида астойдил ишга киришишди. Бир йилдан кейин иккովини ҳам КПСС сафига қабул қилишди. Кейин ер участкаси ажратиб беришди. Янги уй қуриб, ҳовли тўйин ҳам ўтказишди.

Яна ойлар, йиллар ўтди. 1987 йилда хўжалик партия ташкилоти Ҳабибани бригадирликка тавсия этди. Шундан бери у бу ишончни сидқидилдан оқлаб келаяпти. Бригада ихтиёрида жами 70 гектар боғ ва токзор бор. Улар шартнома асосида 25 оилавий пудратчига бериб қўйилган. Шароит оғир бўлишига қарамасдан йил сайин мўл ноз-неъмат етиштирилмоқда.

Умрини ҳалол меҳнатга бахшида қилган киши барака топади, обрў-эътибор қозонади. Бугун Ҳабиба Иброҳимовани Чортоқ районида кўпчилик яхши танийди. У коммунистларнинг кейинги анжуманида район партия қўмитаси аъзоси этиб сайланди, вилоят партия ташкилоти конференциясида делегат сифатида қатнашди. Булардан ташқари Ҳ. Иброҳимова ўзи ишлаётган «Фарғона» давлат хўжалиги партия қўмитаси аъзоси, хотин-қизлар кенгаши раиси, Ленин қишлоқ Шўросининг депутати ҳамдир.

Ҳозир Шўрбулоқ адирларида жўшқин меҳнат ҳукмрон. Ҳабиба бошлиқ миришкорлар мевазорлар парваришини кўнгилдагидек олиб боришмоқда. Дарахт ва ток қатор ораларига вақтида ишлов берилиб, озиқлантирилди. Ўтган кўкламда 8 гектарлик янги боғ яратилди. Май ойида бўлган табиий қийинчиликлар улар ташвишига ташвиш қўшди. Рустамжон Парпиев, Сафияхон Парпиева, Юнусали Комилов каби илғор ишчилар шу куннинг юмушларини пишиқ-пухта бажаришмоқда. Уларга Ҳ. Иброҳимова бош-қош бўлаяпти.

С. ТУРҒУНОВ.

Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг бешинчи сессияси

«ОММАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИ ТЎҒРИСИДА»ГИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ҚОНУНИ ЛОЙИҲАСИ ҲАҚИДА

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши ошкоралик масалалари комитети раиси Э. ВОҲИДОВ маърузаси

Ҳурматли халқ депутатлари!

«Оммавий ахборот воситалари тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР Қонуни лойиҳаси узоқ баҳслар, тортишувлар сўнггида ниҳоят сизларнинг муҳокамангизга ҳавола қилинмоқда.

Оммавий ахборот ҳамма даврларда ҳам қудратли куч бўлган. Жамиятимиз улкан янгиланиш жараёнини бошдан кечираётган, умуминсоний, демократик ғоялар асосида янгича онг, янгича дунёқараш шаклланаётган бизнинг кунларда матбуотнинг роли, айниқса, буюкдир.

Биз бугун Олий Кенгаш сессиясига тақдим этаётган Қонун лойиҳаси ошкоралик ва демократия меваси бўлган матбуот эркинлигига ҳуқуқий асос бўлмоғи лозим. У барча даражадаги халқ депутатлари Советларига, сиёсий партияларга, жамоат бирлашмалари, оммавий ҳаракатлар, ижодий уюшмалар, фуқароларнинг қонунга мувофиқ тузилган ширкатлари, диний ва ўзга бирлашмалари, меҳнат жамоаларига оммавий ахборот воситаларини таъсис этиш ҳуқуқини беради.

Оммавий ахборот воситасининг бирор турига якка ҳокимлик, яъни монополия қилишга, цензура қилишга йўл қўйилмайди.

Қонун лойиҳасида оммавий ахборот воситаларига ижодий мустақиллик, журналистларга кенг эркинликлар берилган. Шу билан бирга фуқароларнинг ҳуқуқлари, шаъни ва қадр-қимматлари ҳам қаттиқ ҳимоя қилинади. Эркинлик ҳамиша масъулият демакдир. Оммавий ахборотдек қудратли кучга берилган эркинлик, айниқса, катта масъулиятни талаб этади. Шундан келиб чиққан ҳолда ҳамда кейинги йилларнинг тажрибасидан хулоса чиқариб, биз сизларга Иттифоқ Қонунидан бироз фарқ қилувчи Қонун лойиҳасини тақдим этмоқдамиз.

Аввало, оммавий ахборот воситаларини таъсис этиш ҳуқуқи бизнинг лойиҳада якка шахсларга эмас, балки юқорида баён қилинганидек, давлат ва жамоат ташкилотларига, партиялар, уюшмалар, кооперативлар ва ҳоказо бирлашмаларга берилади. Биз бу хусусда мутасадди идораларнинг фикр ва мулоҳазаларини эътиборга олдик. Лекин келажакда ҳаёт бу моддага ўз тузатишларини киритар.

Биз, шунингдек, лойиҳада чет эл мухбирлари қаторида Иттифоқ ҳамда иттифоқдош жумҳуриятлар оммавий ахборот воситалари вакилларини Ўзбекистонда аккредитация қилиш қоидасини белгиладик. Бу тадбир жумҳурият Президенти қошидаги Вазирлар Маҳкамаси ёки шу Маҳкама белгилаган бошқа давлат органи томонидан амалга оширилади.

Ушбу модда жумҳуриятимиз шаънига, халқимиз шаънига ошкора бўҳтон ёғдираётган айрим мухбирларнинг ваколатини бекор қилиш имкониятини беради.

Оммавий ахборот воситасини рўйхатга олувчи ташкилотга ҳам Қонун лойиҳасида кенгроқ ҳуқуқ белгиланди. Яъни рўйхатга олишда шарт деб саналган маълумотлардан ташқари қонун доирасида айрим маълумотлар сўраш, моддий-техникавий таъминланганлик учун ҳужжат талаб қилиш, шунингдек, оммавий ахборот воситаларининг фаолиятини ҳуқуқий экспертиза қилиш ҳуқуқи ёзиб қўйилди. Айни вақтда рўйхатга олувчи ташкилот, яъни Матбуот давлат комитети оммавий ахборот воситаларига ёрдам кўрсатиши кераклиги ҳам таъкидланди.

Ушбу лойиҳада ҳақиқатга тўғри келмайдиган маълумотларни тарқатганлик учун оммавий ахборот воситасининг жавобгарлиги ҳам анча кучайтирилган.

Қўлингиздаги Қонун лойиҳасида биз киритган яна бир янгилик — телевидение ва радионинг ёзув хазинаси билан боғлиқ. Шундай кўрсатув ва эшиттиришлар борки, уларни узоқ йиллар, балки асрлар бўйи сақлаб қўйиш, авлодларга етказиш керак. Минг афсуслар бўлсинки, баъзан моддий-техникавий қашшоқлигимиз туфайли, баъзан масъул кишиларнинг бепарволиги натижасида тарихий аҳамиятга эга бўлган телевизион ёзувлар ўчириб юборилади. Маданиятимизнинг улуғ арбоблари ҳаёти билан боғлиқ бўлган, жумҳуриятимизнинг тарихий воқеаларига таалуқли бўлган жуда кўп ноёб кадрлар сақлаб қолинмаган. Баъзан кино лентапаридан бир неча грамм кумуш олиш мақсадида олтиндан қиммат ёзувлар ёндирилади. Биз бундай ҳолга бепарво қараб турмаслигимиз керак. Шунинг учун ушбу Қонун лойиҳасига шундай сўзлар ёзилган: «Ҳозирги замон нуқтаи назаридан ва тарихий жиҳатдан муҳим деб топилган материаллар доимий сақланиши керак».

Қолган ўринларда ушбу лойиҳа Иттифоқ Қонунига асосан мос келади.

Ҳурматли депутатлар!

Энди қўлингиздаги оммавий ахборот воситалари ҳақидаги Қонун лойиҳасининг биринчи саҳифасини очишингизни сўрайман.

Иккинчи модда шундай сўзлар билан бошланиши керак. «Ўзбекистон ССРда барча оммавий ахборот воситалари эркиндир».

Шу модданинг охирига: «Оммавий ахборот воситаларини цензура қилишга йўл қўйилмайди» деб ёзилиши керак.

2-саҳифа. 4-модда — оммавий ахборот воситаларининг тили 3-модда деб ҳисобланиши ва 1-саҳифадаги «Сўз эркинлигини суиистеъмол қилишга йўл қўйилмаслиги» — 4-модда деб ҳисобланиши керак.

5-модда охирига шундай жумла ёзилади: «Оммавий ахборот воситаларининг бирор турига якка ҳокимлик қилишга йўл қўйилмайди».

6-модда. Иккинчи хат боши, учинчи сатр: «Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси белгилаб қўядиган давлат бошқарув идораси» ўрнига «Ўзбекистон ССР Матбуот давлат комитети» деб ёзилади.

7- ва 8-моддаларнинг ўрни алмаштирилади. 7-модданинг 5-рақамли пункти «ҳажми» сўзидан кейин «моддий-техникавий» сўзи ёзилади. Шу модда, пастдан 4-сатр — «Рўйхатга олиш чоғида» сўзларидан кейин «қонунга зид бўлмаган» сўзлари ёзилади.

9-модданинг 2-абзаци, яъни 1-рақамли пунктида «Ўзбекистон ССР Конституциясига» сўзидан кейин «Мустақиллик тўғрисидаги декларацияси ҳамда» сўзлари киритилади.

11-модда. 1-абзац сўнгидаги «суд мулкий низоларни амалдаги қонунлар асосида кўриб чиқади» деган сўзлар иккинчи абзац охирига кўчирилади.

14-модда. 4-абзац «оммавий ахборот воситаларининг» деган сўзларидан кейин «нашр» сўзи қўшилади.

17-модда. Охирдан иккинчи сатр «Ўзбекистон ССР ва Қорақалпоғистон МССР қонунларига» деган сўзлар «таҳририят белгилаган тартибга» деб ўзгартирилади.

19-модда. 2-абзац «Таҳририят, суд ва давлат ҳакамлиги» сўзларидан «ва давлат ҳакамлиги» сўзлари тушириб қолдирилади.

22-модданинг сарлавҳаси «Раддия ва жавоб ҳуқуқи» деб ўзгартирилади.

Шу модданинг иккинчи абзаци қилиб шундай жумла ёзилади:

«Оммавий ахборот воситасида ҳуқуқлари ва қонуний манфаатлари поймол қилинган фуқаро ёки ташкилот ўша оммавий ахборот воситасида жавоб эълон қилишга ҳақли. Раддия ёки жавоб ана шу жавобга сабаб бўлган мақола босилган айни саҳифада айни ҳарфлар билан раддия ёки жавоб келган кундан бошлаб бир ой муддат ичида эълон қилинади.

Жавоб матнини таҳрир қилишга йўл қўйилмайди».

25-модда. 8-пункт «писанда қилб қўйиш» «шарт қилиб қўйиш» деб ўзгартирилади.

27-модда шундай таҳрирда баён этилади: «Совет Иттифоқи, иттифоқдош жумҳуриятлар ва чет эл оммавий ахборот воситаларининг вакиллари Ўзбекистон ССР Президенти қошидаги Вазирлар Маҳкамаси ёки шу Маҳкама топшириғига кўра бошқа давлат ташкилоти рухсати билан аккредитация қилиниши мумкин. Оммавий ахборот воситалари давлат идоралари ҳамда жамоат бирлашмаларининг идоралари билан келишиб, уларнинг ҳузурига ўз мухбирларини вакил қилиб тайинлашлари мумкин. Мухбир аккредитация қилинган органлар ўз мажлислари, йиғинлари ҳақида уни аввалдан огоҳлантириши, стенограммалар, протоколлар ва бошқа ҳужжатлар билан таъминлаши лозим».

28-модда 1-абзацидан сўнг шундай сўзлар ёзиб қўйилади:

«Белгиланган қоидага кўра, рўйхатга олинган оммавий ахборот воситаларининг эълон этилган мақсад ва вазифаларини адо этишини таъминлаш мақсадида уларни рўйхатга олувчи органлар давлат ҳуқуқ экспертизасини ўтказиб туриши, касбкорлик ёрдамини кўрсатиши, ахборот билан таъминлаши лозим».

Ҳурматли халқ депутатлари!

Ушбу ўзгартишлар билан оммавий ахборот воситалари ҳақида Ўзбекистон ССРнинг Қонуни лойиҳасини қўллаб-қувватлашингизни сўрайман.

«ВИЖДОН ЭРКИНЛИГИ ВА ДИНИЙ ТАШКИЛОТЛАР ТЎҒРИСИДА»ГИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ҚОНУНИ ЛОЙИҲАСИ ҲАҚИДА

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши миллатлараро муносабатлар, тил ва маданият масалалари комитети раиси П. Қ. Қодировнинг маърузаси

Олий Кенгашимиз Президент ҳокимияти билан биргаликда Ўзбекистон тарихида мисли кўрилмаган ҳуқуқий давлат тузиш мақсади сари дастлабки қадамларни қўйяпти. Жаҳоннинг илғор мамлакатларида қарор топган ҳуқуқий давлатлар ўз халқларининг фаровон, эмин-эркин яшашига имкон бериши билан гоҳо ҳавасимизни келтиради.

Одамзоднинг кўп минг йиллик тажрибаси шуни исбот қилдики, алоҳида фуқароларга мулк эркинлиги, фаолият эркинлиги, сўз эркинлиги, виждон эркинлиги каби катта ҳуқуқлар берилиши — ҳуқуқий давлат барпо этишнинг асосий шартларидир. Томчилардан дарёлар пайдо бўлгани каби алоҳида фуқароларга берилган ҳуқуқлар ҳаммаси йиғилиб, ҳуқуқий давлат биноси қад кўтаради.

Бундай давлат халқнинг моддий ва маънавий эҳтиёжларини худди табиий мавжудотдек, иқлимдек ҳисобга олиб иш юритади. Иқлим алоҳида одамнинг идорасига бўйсунмайди. Вазирми, оддий фуқароми — иқлим олдида улар баробар, иккови ҳам қишда қишчасига, ёзда ёзга мос яшашга мажбур. Ҳуқуқий давлат чиқарадиган қонунларни ҳам худди иқлим каби барча баробар тан олиши керак.

Бултурдан бери бизда қабул қилинган Ер, Мулкчилик, Тадбиркорлик ҳақидаги қонунлар кўпроқ халқнинг иқтисодий аҳволини яхшилашга қаратилди. Бу табиий ҳол, чунки иқтисод, моддий ҳаёт-бирламчи. Ҳуқуқ-тартиботни яхшилашга қаратилган қонунларимиз ҳам ўткир ҳаётий заруратга жавобан яратилди.

Энди мана бугунги сессияда маънавият масалаларига, жумладан, виждон эркинлигига ҳам махсус эътибор бериб, шу ҳақда яхши қонун қабул қилсак, Ўзбекистонда чинакам ҳуқуқий давлат тузиш мақсадига яна бир қадам яқинлашган бўламиз.

Чунки инсон учун ташқи оламни обод ва кўркам қилиш қанчалик муҳим бўлса, одамнинг руҳий дунёсини обод ва кўркам қилиш шунчалик муҳимдир. Ташқи оламда қанча фаровонлик ва адолатли қонунлар яратмайлик, агар одамнинг руҳий дунёсида шу фаровонликни астойдил қадрлайдиган, адолатни тан оладиган, қонунларга сўзсиз риоя қиладиган виждон ва имон, инсоф ва интизом бўлмаса, энг яхши қонунлар ҳам жарга оққан обиҳаётдек самарасиз кетади.

Дарвоқе, сўнгги вақтда, айниқса, Иттифоқ миқёсида қабул қилинган кўпгина яхши қонунларимизнинг ишламаётганига, нуқул қоғозда қолиб кетаётганига сабаб бўлаётган энг ёмон иллатлардан бири — виждонини йўқотган, худони ҳам, қонунни ҳам тан олмайдиган, ўз нафси-ю роҳатидан бошқа ҳамма нарсани унутган одамларнинг кўпайиб қолганлигидир. Бу маънавий иллатдан тезроқ қутулиш учун биз виждонни, инсофу эътиқодни қадрлашимиз, инсоннинг руҳий дунёсини обод қилишимиз керак.

Муҳтарам депутатлар!

Бугун сизларнинг муҳокамангизга қўйилаётган «Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар ҳақида»ги Қонун лойиҳаси ҳозир айтиб ўтилган долзарб ҳаётий эҳтиёжларга жавобан тузилгандир. Бу қонун лойиҳасини тузишга Олий Кенгашимиз қўмиталари билан бирга Президент девонининг миллатлараро муносабатлар бўлими қошида динлар масаласи билан шуғулланаётган ижтимоий кенгаш аъзолари жуда катта ҳисса қўшдилар. Лойиҳани тайёрлаш жараёнида муфтий Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф ҳазратлари, православ динининг Тошкентдаги пешвоси муҳтарам архиепископ Владимир қаторида иудаистлар, баптистлар ва адвентистлар қимматли маслаҳатлар бердилар. Муҳокамаларда айтилган фойдали фикр-мулоҳазаларни ҳисобга олиб, лойиҳани қайта ишлаш ва такомиллаштиришда қўмитамиз депутатлари билан бирга олимлар ва диншунос, қонуншунос мутахассисларнинг кўп меҳнатлари сингди.

Қонун лойиҳаси устида ойлар давомида иш олиб борилган бўлса ҳам, биз уни бенуқсон деёлмаймиз. Сессияда айтиладиган фикр-мулоҳазалар лойиҳани яна бойитади ва уни чинакам қонун даражасига етказишга ёрдам беради, деб умид қиламиз.

Қонун лойиҳаси барча депутатларга тарқатилган. Унинг алоҳида боб ва моддаларини батафсил изоҳлаб ўтиришга ҳожат бўлмаса керак. Фақат уларнинг маъно ва мақсадини чуқурроқ тушунишга ёрдам берадиган бир қанча муҳим нуқталарга эътиборингизни тортмоқчиман.

Аввало, «виждон эркинлиги» деганда биз нималарни назарда тутамиз? Инсоннинг руҳий дунёсида виждон марказий ўринни эгаллайди. Виждоннинг табиий асоси бор — бу хотира. Хотира эса бизни ташқи олам билан боғлаб туради ва инсон ифодасига бўйсунмай мустақил ишлайди. Дейлик, бирон хато иш қилиб қўйсангиз ёки нохуш ҳодисани бошдан кечирсангиз, уларни эсламасликка интиласиз, аммо хотира сизга бўйсунмай ишлайверади, ўша хатоликни сизга муттасил эслатиб туради. Виждон азоби ҳам хотиранинг сизга бўйсунмай адолат овозига айланиб ишлаб туришидан келиб чиқади.

Хуллас, виждон хотира орқали бизга ҳақиқат ва адолатни табиий тарзда кўрсатиб турадиган олий бир руҳий фазилатдир. Шу сабабли виждондек қудратли инсоний фазилатга эрк бериш — умумхалқ, умумдавлат аҳамиятига эга бўлган ва дунё миқёсида махсус қонунга муносиб кўрилган жуда улкан вазифадир.

Бу қонун виждонсизликнинг йўлини тўсиб, виждоний имону эътиқодга эрк беради, яъни бу қонун чин виждонга асосланган имону эътиқодларни қўллаб-қувватлайди.

Албатта, имону эътиқодлар турли одамларда турлича — диний ёки дунёвий шаклларда намоён бўлади. Биз барча самимий эътиқодларни динийлиги ёки дунёвийлигидан қатъий назар, баббаравар тан оламиз, тенг деб биламиз ва уларнинг ҳар бирини ғайриқонуний тажовузлардан ҳимоя қиламиз. Бир вақтлар ҳажга бориш ёки диний ҳайит ўтказиш таъқиқланган эди. Мана, бу йил Ўзбекистондан мингдан зиёд одам ҳажга бориши учун шароит яратилди. Ийди рамазон ҳам биринчи марта байрам қилинди.

Маъмурий-буйруқбозлик даврларида диний адабиётларни чоп этиш, тарқатиш, диний мактаблар очиш ҳам таъқиқланган эди. Ҳозир бундай таъқиқларнинг ҳаммаси инсон ҳуқуқларини асоссиз равишда чеклайдиган жоҳиллик сифатида йўлимиздан олиб ташланди.

Сизга тақдим этилган Қонун лойиҳаси, аввало, Ўзбекистоннинг миллий ўзига хослиги, унинг Конституция ва бошқа қонун ҳужжатларига ҳамда Қорақалпоғистон Конституцияси ва қонун ҳужжатларига асосланиб тузилган. Шу билан бирга лойиҳада жаҳон халқларининг виждон эркинлигига оид ижобий тажрибалари ҳам, СССР Олий Кенгаши қабул қилган «Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар ҳақида»ги Қонун ҳам Ўзбекистоннинг муайян миллий ва тарихий шароитига ижодий татбиқ этиш нуқтаи назаридан ҳисобга олинган.

Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар фаолияти борасида кишиларимизни тўлқинлантириб келган энг муҳим муаммолар ушбу Қонун лойиҳасининг олти бобида, ўттиз моддасида атрофлича қамраб олинган ва уларни ҳал этишнинг қонуний йўллари белгилаб берилган. Маълумки, турли динлар ва мазҳаблар орасидаги низолар, айни вақтда, диний ва дунёвий эътиқодлар орасидаги тўқнашувлар асрлар давомида жуда кўп нотинчликларга сабаб бўлди. Бу низо ва тўқнашувлар ҳатто ҳозир ҳам дунёнинг турли жойларида беҳуда қон тўкилишига сабаб бўлмоқда. Қонун лойиҳаси тарихнинг ана шу аччиқ сабоқларини ҳисобга олиб, виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар фаолиятини биринчи навбатда тинчликни таъминлашга, турли эътиқодлар ва динлар орасидаги тенглик ва ҳамжиҳатликни мустаҳкамлашга йўналтиради.

Шу мақсадда Қонуннинг биринчи бобидан тортиб то охирги моддаларигача ҳамма жойда динга эътиқод қилиш эркинлигини жамоат хавфсизлигини таъминлаш, барча фуқароларнинг ҳаёти, саломатлиги, ахлоқи ва ҳуқуқларини муҳофаза қилиш билан биргаликда амалга ошириш кўзда тутилади.

Айниқса, диний ташкилотларнинг давлатдан ажратилиши уларнинг ўз соҳаларида тинч ва мустақил иш олиб боришларини таъминлайди. Диний ташкилотларнинг сиёсий партиялар фаолиятига қатнашмаслиги уларнинг инсон руҳига ва виждон эркинлигига оид вазифаларини астойдил ва ҳалол бажаришларига имкон яратади. Қонун диний мактаблар ва олийгоҳлар очиш, диний жамоалар, марказлар, бошқармалар тузиш, динга хизмат қилувчи мулкларга, ҳатто корхоналарга ва диний адабиётлар нашр этадиган матбаага эга бўлиш каби жуда хилма-хил ва улкан ҳуқуқлар беради. Айни вақтда, бу ҳуқуқлардан тўғри ва оқилона фойдаланиш йўллари, уларни давлат ва халқ манфаатларига қарши қўймаслик шартлари ҳам қонунда қатъий белгиланади.

Юқорида айтганимиздек, виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар фаолияти инсоннинг руҳий оламини тартибга солиш ва такомиллаштириш каби ўта нозик, ўта масъулиятли мақсадларга хизмат қилади. Тарих ҳам, бугунги ҳаёт ҳам шуни кўрсатмоқдаки, одамларимизнинг руҳий дунёсида тартиб ўрнатмагунимизча ташқи дунёда тартиб ўрнатиб бўлмайди.

Дунёга доңғи кетган жаҳонгирлардан бири айтган экан, «Агар мен ўзимнинг руҳий дунёмни яхши идора этолганимда, бутун дунёни идора этишга кучим етган бўларди». Бу гапда жон бор: инсон жамият ва мамлакатни яхши идора этиш учун аввал ўз руҳий дунёсини яхши идора этишга ўрганмоғи керак.

Қабул қилган қонунларимиз одамларнинг дилидан ўрин олиб, улар томонидан сўзсиз адо этилиши учун фуқаролар дилини виждон эркинлиги ва эътиқод кучи билан парвариш қилишимиз керак. Ўн йиллар давомида бундай парвариш бўлмаганлиги сабабли маънавиятимиз таназзулга учради, энди бу руҳий парваришни кечиктириб бўлмайди. Шунинг учун ушбу Қонун лойиҳасини тезроқ меъёрига етказиб қабул қилиш ва тезроқ жорий этиш сиз билан биз каби халқ депутатларининг виждоний бурчимиздир.

«ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ КЕНГАШИ МАНДАТ КОМИССИЯСИ ВА КОМИТЕТЛАРИ ТЎҒРИСИДА»ГИ ҚОНУН ЛОЙИҲАСИ ҲАҚИДА

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Мандат комиссияси раиси Ш. М. МИРЗИЁЕВ маърузаси

Ҳурматли халқ депутатлари!

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши мандат комиссияси ва комитетлари тўғрисидаги Қонуни лойиҳаси сизнинг ҳукмингизга ҳавола этилмоқда. Лойиҳани муҳокама қилиш ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши иш бошлаганига 1 йил тўлган паллага тўғри келди. Олий Советнинг бутун фаолияти дастлабки кунларданоқ тамомила янгича асосда олиб борилди.

Демократик йўл билан сайланган Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши ижтимоий-сиёсий ҳаётдаги ўта кескин ва муҳим масалаларни ҳал этишга киришди. Олий Кенгаш бир қатор зарур қарорлар қабул қилди, улар бозор иқтисодиётига ўтилишини ва бу ҳол одамлар манфаати жамоатчилик диққат марказида бўлишини келтириб чиқарган республикамиздаги қайта қуриш жараёнларига сезиларли таъсир этди.

Мустақиллик декларациясининг қабул қилиниши, республикамизда биринчи бўлиб президентлик ҳокимиятининг таъсис этилиши, янги бошқарув структураларининг тузилиши йилнинг энг муҳим воқеалари бўлди. Шу давр мобайнида 23 та қонун қабул қилинди. Уларнинг ҳар бири фуқаролик жамиятини, ҳуқуқий давлат асосини шакллантириш йўлидаги муҳим босқич бўлди.

Ана шу ишларнинг барчасида, айниқса, қонунчилик ишларида, Олий Кенгаш сессияларини тайёрлашда Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши қўмиталарининг роли беқиёсдир. Эсингизда бўлса, бир йил аввал Ўзбекистон ССР халқ депутатларининг бир қисми Олий Кенгашда ишлашлари тўғрисида қарор қабул қилган эдик. Ана шу қарор тўғри эканлиги бугун исботланди.

Ўтган давр мобайнида халқ депутатлари давлат ишини идора этиш борасида анча тажриба тўпладилар, уларнинг ишчанлик қобилияти сезиларли даражада ошди, Олий Кенгаш қўмиталарининг Ўзбекистон ССР ҳукумати, вазирликлар, идоралар, халқ депутатлари маҳаллий Советлари билан ўзаро муносабатлари яхши йўлга қўйилди.

Ана шуларнинг барчасини ҳисобга олган ҳолда мандат комиссияси ва комитетлар тўғрисидаги Қонун лойиҳаси Олий Кенгашга ўз вақтида тақдим этилмоқда, деган хулоса чиқариш мумкин. Бу Қонун ўтган давр мобайнида қўмиталар амалга оширган ишларни умумлаштириши, уларнинг келгусидаги фаолияти учун мустаҳкам ҳуқуқий замин яратиши зарур.

Ушбу Қонун лойиҳаси мандат комиссияси ва қўмиталар фаолиятини умумий тарзда тартибга солиши керак бўлган Ўзбекистон ССР Конституцияси, Ўзбекистон ССР Олий Совети иш тартибининг қоидаларини ривожлантиради ва чуқурлаштиради.

Қонун лойиҳаси илмий-тадқиқот ташкилотларида, вазирликлар ва идораларда ҳар томонлама синовдан ўтди. Республика ҳукуматининг, ҳуқуқни муҳофаза қилиш идораларининг лойиҳага оид хулосалари олинди. Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг қўмиталарида у катта қизиқиш билан муҳокама қилинди.

Қонун лойиҳасини тайёрлаш жараёнида уни яхшилашга қаратилган қатор таклиф ва мулоҳазалар киритилди. Сизларга тарқатилган ҳужжат анча ихчам шаклга келди, ундан иккинчи даражали қатор моддалар чиқариб ташланди. Эндиликда комиссия ва қўмиталарнинг ваколатлари, улар ишини тартибга солиб турувчи Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раёсатининг ваколатлари аниқ ва лўнда тарзда кўрсатиб берилган. Комиссия ҳамда қўмиталарнинг ижроия-бошқарув идоралари билан, шунингдек, халқ депутатлари маҳаллий Советларининг доимий комиссиялари билан ўзаро муносабатлари аниқ тартибга солинган.

Қонун лойиҳасининг муҳокамасида иштирок этган айрим ўртоқлар уни умуман қўллаб-қувватлаган ҳолда мандат комиссияси ва қўмиталар фаолиятига оид масалаларни қонун йўли билан тартибга солиш зарур эмас, деган фикрни билдирадилар.

Шу муносабат билан қуйидаги фикрни билдирмоқчиман: республика давлат ҳокимияти олий органи бўлмиш мандат комиссияси ва қўмиталарнинг ҳуқуқий мақомини айнан қонун ва фақат қонун мустаҳкам тарзда ҳимоя қила олиши мумкин. Қолаверса, масаланинг бошқа жиҳатларини ҳам унутмаслик лозим: мандат комиссияси ва қўмиталар тўғрисидаги Қонун агар қабул қилинса, барча давлат идоралари ва мансабдор шахслар унда қайд этилган ҳамма қоидаларни бажаришга мажбур бўладилар, турли идоравий ҳамда ўзгача тарздаги қонунга оид ҳужжатларни қабул қилиш йўли билан депутатлар уюшмаларининг ҳуқуқларини камситишга уринишлар бекор бўлиб қолади.

Қонун лойиҳаси бешта бўлим ва 76 та моддадан иборатдир. Лойиҳа барчангизга тарқатилган, шу сабабли унинг энг муҳим қоидалари хусусидагина тўхталиб ўтмоқчиман.

Қонун лойиҳасининг биринчи бўлимида мандат комиссияси ва қўмиталарнинг асосий вазифалари белгиланган. Бу вазифалар Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг ваколат доирасидан келиб чиқади. Мандат комиссияси ва қўмиталарни тузиш қоидалари аниқ тартибга солинган. Бу тартиб анча демократик кўринишдадир. Чунки тузилаётган қўмиталарнинг миқдори, унинг номланиши, қўмита аъзоларининг сони ва шахсий таркибига оид барча масалалар Олий Кенгаш ихтиёрида бўлади. Айни пайтнинг ўзида Олий Кенгаш исталган пайтда ушбу масалалар бўйича ўзи чиқарган қарорга ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиши мумкин.

Қонун лойиҳасида мандат комиссияси ва қўмиталар фаолиятининг асосий йўналишлари батафсил баён этиб берилган. Улар иш юритишнинг усул ва услубларини ўзлари белгилайдилар, ошкоралик ва кенг ташаббускорлик асосида фаолият кўрсатадилар.

Комиссиялар ва қўмиталарнинг фаолиятида таркиб топган демократик тажриба тобора мустаҳкамланиб бормоқда. Хусусан, Ўзбекистон ССР бюджетини, йирик инвестиция дастурларини тасдиқлаш, ҳукуматни тузиш масалалари фақат комиссиялар ҳамда қўмиталарнинг тегишли хулосалари мавжуд бўлган тақдирдагина Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши томонидан ҳал этилиши назарда тутилади. Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши қўмиталари фаолиятининг асосий йўналишларидан бири — қонунчиликдир.

Қонун лойиҳасида комиссиялар ва қўмиталар томонидан юқорида таъкидлаб ўтилган барча масалаларнинг изчиллиги ва ҳал этилиши қоидалари аниқ тартибга солингандир. Бу бежиз эмас, албатта. Чунки бу масалаларнинг барчаси Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши учун ҳам, бутун халқ учун ҳам биринчи даражадаги масалалардир.

Давлат идоралари фаолиятидаги демократия — бу процедуралар, яъни турли тартиб-қоидалардир, деган ибора бор. Бинобарин, турғунлик даврининг мафкуравий мезонидан воз кечилиши мамлакатимизда том маънода қонунлар тўфонига олиб келганлиги ҳам бежиз эмас. Шу сабабли, бизнинг назаримизда, мандат комиссияси ҳамда қўмиталар фаолиятига оид тартиб-қоидаларнинг қонунлаштириб олиниши — қонунчиликка риоя этилишининг, берилган ваколатларни имкони борича тўлароқ рўёбга чиқаришнинг энг ишончли кафолати бўла олади. Шу сабабли ҳам биз қонундаги ана шу тартиб-қоидаларнинг бирма-бир таъкидлаб ўтилишига қарши бўлган депутатларнинг фикрига қўшила олмаймиз.

Мандат комиссияси ва қўмиталарга берилган ҳуқуқлар қанчалик кенг эканлигини қуйидаги ҳоллардан ҳам билиш мумкин: улар бошқа ҳуқуқлар билан бирга қонун таклиф этиш ташаббуси билан чиқиш, Ўзбекистон ССР Президентига, Олий Кенгаш Раисига, Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши тузадиган ёки сайлаб қўядиган бошқа идораларнинг раҳбарларига, шунингдек, ўзга идораларнинг раҳбарларига сўров бериш, Ўзбекистон ССР ҳукуматига таклифлар билан кириш ҳуқуқларига, бошқа бир қатор муҳим ваколатларга эгадирлар.

Қонун лойиҳасида мандат комиссияси ва қўмиталар ишини ташкил этиш, уларнинг ўзаро муносабатларига оид тартиблар батафсил баён этилади. Мандат комиссияси ва қўмиталар раисларининг, раис ўринбосарларининг, котибларнинг вазифалари белгиланади.

Олий Кенгаш фаолиятида қўмиталарнинг аҳамияти тобора ўсиб боришини, яқин келажакда улар олдида муҳим вазифалар туришини ҳисобга олган ҳолда қонун лойиҳасида қўмиталарнинг раислари ўз вазифаларини асосий ишларидан бўшаган ҳолда бажаришлари назарда тутилган. Қўмита раиси вазифасини корхона, муассаса, ташкилотдаги пул тўланадиган лавозим билан қўшиб олиб бориш эса таъқиқланади.

Лойиҳада комиссия ва қўмиталарнинг муҳокама қилинган масалалар юзасидан қарор қабул қилиши кўзда тутилган. Қарор тавсиянома руҳида бўлади. Бу эса мандат комиссияси ва қўмиталар муайян масалаларни ҳал этиб, Олий Кенгаш ёки давлат бошқарув идоралари ишини бажаришни инкор этади. Айни пайтнинг ўзида лойиҳада шундай талаб ҳам қўйилади: Ўзбекистон ССР ҳукуматига, вазирликлар, идоралар, корхоналар, муассасаларга юборилган ҳар бир тавсиянома, албатта, кўриб чиқилиши керак ва кўриб чиқиш натижалари ҳамда кўрилган чора-тадбирлар тўғрисида белгиланган муддатдан кечиктирмай мандат комиссияси ва қўмитага маълум қилиниши шарт.

Давлат ва жамоат идоралари ҳамда ташкилотларнинг вакиллари комиссия ёки қўмиталарнинг таклифига биноан уларнинг мажлисларига келишлари ҳамда кўриб чиқилаётган масалага оид барча зарур тушунтиришларни тақдим этишлари шартлиги қонун лойиҳасида қайд этилган. Нотўғри ахборот берганликлари ёки комиссия ҳамда қўмиталарга зарур материалларни ўз вақтида тақдим этмаганликлари учун раҳбарлар Қонунга мувофиқ жавобгар бўладилар.

Ҳурматли халқ депутатлари! «Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг мандат комиссияси ва қўмиталари тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР Қонуни лойиҳасини сизнинг муҳокамангизга тақдим этар эканмиз, унинг қабул қилиниши нафақат депутатлар уюшмасининг фаолиятини, балки умуман Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг фаолиятини яхшилаш йўлида муҳим қадам бўлиб қолади, деб ўйлаймиз.

ЎЗБЕКИСТОН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ ҚАРОРИ

ЎРТОҚ Б. МАХСИТОВНИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СУДИНИНГ АЪЗОСИ ВАЗИФАСИДАН ОЗОД ҚИЛИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Кенгаши **қарор қилади:**

Ўртоқ Баҳодир Махситов ўз розилиги билан бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан Ўзбекистон ССР Олий судининг аъзоси вазифасидан озод қилинсин.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Раиси
Ш. ЙЎЛДОШЕВ.

Тошкент шаҳри,
1991 йил 14 июнь.

ЎЗБЕКИСТОН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР БАЪЗИ ВИЛОЯТЛАРИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СУДЛАРИНИНГ ТАРКИБИДАГИ АЙРИМ ЎЗГАРТИШЛАР ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Кенгаши **қарор қилади:**

1. Ўртоқ Рустамов Низом Шокирович ўз розилиги билан бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан Тошкент шаҳар судининг аъзоси ва мазкур суд раёсатининг аъзоси вазифаларидан озод қилинсин.

2. Бобоназаров Баҳрон — Қашқадарё вилоят судининг аъзоси;

Мухторов Муҳаммад — Бухоро вилоят судининг аъзоси;

Премқулов Рустамжон Раҳматуллаевич — Тошкент шаҳар судининг аъзоси;

Умматов Қаҳрамон Кенгашевич — Жиззах вилоят судининг аъзоси;

Ҳамидов Собиржон — Бухоро вилоят судининг аъзоси вазифасидан озод қилиниб, Фарғона вилоят судининг аъзоси этиб сайлансинлар.

3. Алмаматов Холмўмин — Жиззах вилоят суди раёсатининг аъзоси;

Саидов Карим Усмонович — Тошкент шаҳар суди раёсатининг аъзоси;

Турсунов Маърипжон — Андижон вилоят суди раёсатининг аъзоси этиб тасдиқлансинлар.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Раиси
Ш. ЙЎЛДОШЕВ.

Тошкент шаҳри,
1991 йил 14 июнь.

ҚУТ-БАРАКА САРЧАШМАСИ

ХОНАДОН ФЕРМАСИ

Ўзимни бахтли одамлар қаторида деб биламан. Отам Парпибой Раҳимов 40 йил чўпонлик қилиб, катта обрў-эътибор қозонганди. Унинг ишини эндиликда фарзандларим билан давом эттираяпман. Тажрибакорлар билан ўзаро суҳбатда фермерлик ҳаракатининг иқтисодий ва тарбиявий аҳамияти ҳусусида тўла тушунчага эга бўлдим. Бу янгилик колхозчига ҳам, давлатга ҳам катта наф келтиради. Ўзим яшаб истиқомат қилаётган Бобур номли жамоа хўжалиги бошқаруви раиси Абдуманноб Парпиев ҳузурига йўл олдим. У очиқ чеҳра билан қаршилади.

Таклифим кўпчиликка маъқул тушди. Аммо раис озуқа етиштириш учун ҳозирча ер ажрата олмаслигини, маблағдан ёрдам беришга тайёр эканлигини айтди. Шартномага кўра хўжаликдан 100 минг сўм қарз олдик. Дастлабки кунданоқ у, буни баҳона қилмай астойдил ишга киришдик. Ҳар қарич ер ҳисобдалигини, аҳоли ўта зич жойлашганлигини, экин майдонлари қисқариб бораётганлигини яхши билардик. Устига-устак чорвачилик ночор аҳволда эди. Бор-йўғи 170 соғин сигир бўлиб, ҳар биридан кунига ўрта ҳисобда 4 килограммдан сут соғиб олинаётганди.

Ерсиз фермер қанотсиз қушнинг ўзи. Озуқа ўзингдан чиқмаса, хонадон фермасини ривожлантириб бўлмайди. Ўйланиб қолганимни кўриб, раис ташландиқ ётган қўйхонадан фойдаланишни маслаҳат берди. Очиғи анчайин бирор қарорга келолмай юрдим. Сабаби 45 сотихдан иборат ерни камида бир метр чуқурликда қўй қийи босиб ётар, уни кўчириш, кўнгилдагидек жой қилишнинг ўзи машаққат эди. Баъзилар: «Маҳмуджон баланд дорга осилаяпти, эртаиндин кўпчилик олдида уялиб қолади», дейишди.

Кўз қўрқоқ, қўл ботир дейдилар. Оилада саккиз жонмиз. Барчамиз бир бўлиб ишга киришдик. Колхоз ҳам қараб турмади. Техникадан, қурилиш материалларидан ёрдам берди. Бир ҳафтада ташландиқ жойни тартибга келтириб, молхона учун пойдевор ҳозирладик. Отахонлар пахса усталарини жалб этишни маслаҳат беришди. Эски усулда гап кўп. Пахсадан қурилган бино қишда иссиқ, ёзда салқин бўлади, арзонга тушади. Бир ой деганда яхшигина бино қад кўтарди. Унинг ёнида озуқа ғарамланадиган супа, сайр майдони барпо этилди, силос учун ўра қазилди.

Қарс икки қўлдан деганларидек, фермер билан жамоа хўжалиги раҳбару мутахассислари ҳамжиҳат бўлса, муаммолар осонгина ўз ечимини топади. Булоқбоши механизациялашган қўшма колоннаси керакли мосламаларни ўрнатиб берди. Ишбоши Исмоилжон Сотиболдиев бошлиқ қурувчилар 20 кунда барча ишларни қўлдан чиқардилар. Бу юмуш 7000 сўмга тушди.

Фермерлик катта рўзғор. Унинг ўз қўрғони, тош тарозиси, от-улови бўлса иши юришади. Ойим қишлоғидаги «Бинокор» кооперативи ёрдамида 14 минг сўм ҳисобига қўрғон барпо этдик. Елиб-югуриб молхонани кенгайтириш учун 27 сотих ер олдик. Бу ўз-ўзидан бўлгани йўқ. Район раҳбарлари тез-тез ташриф буюришиб, хонадон фермасини тиклаш ишларига кўмаклашдилар.

Ҳисобли дўст айрилмас дейдилар. Жамоа хўжалиги билан оилавий ферма ўртасида йилига 10 тонна гўшт, 120 тонна сут етказиб бериш юзасидан шартнома тузилган. Ҳаммаси бўлиб 90 бош қорамол асраяпмиз. Улардан 50 боши соғин сигир. Ем-хашакни хўжалик пешма-пеш етказиб бераётир.

Имкониятларни чўтга солсам, фойдаси ҳам, зарари ҳам ўзимизники. Ҳисоб-китоб қилиб гўшт етиштиришни йилига 60 тоннага, сутни 3 тоннага кўпайтириш мумкин, деган хулосага келдик. Жониворларни маҳсулот беришига қараб гуруҳларга ажратиб парваришлаяпмиз. Серсутларига озуқани ҳам, емни ҳам аямаяпмиз. Наинки, сигирнинг сути тилида. Кунига ҳар бошга 4 килограммдан омухта ем, 20 килограммдан кўк беда, атала берамиз. Суғориш, гўнгни ташқарига чиқариш, молхонани тартибга келтириш юмушлари машина, механизмлар билан бажарилади. Ветврач Юсуфжон Абдураимовга ишбай асосида ойига 200 сўм иш ҳақи тўланаяпти. Молларни соғлом сақлаш, эмлаш, рацион тузиш унинг гарданида.

Дастёрлар ҳам ўзимиздан чиқди. Ферма юмушларини оилада ўзаро тақсимлаб олганмиз. Менинг ўзим — таъминотчи. Ўғилларим Абдувоҳид ҳамда Мансурбек «ферма мудирлари». Бириси молхонанинг санитария ҳолатига, тозалигига, иккинчиси моллар парваришига қарайди. Қизларимиз Замирахон ва Наргизахон соғиш ишларини бажаради. Сигирларнинг сутига барака киргач Манзурахон Бойбўтаева, Дилфузахон Маматкаримовани ёнимизга олдик. Ҳар икки соғувчига оила бюджетидан 200 сўмдан маош тўланади. Хонадон фермасининг шарофати шуки, оиладагилар ёшлигидан меҳнатга ўрганадилар. Тарбиявий томони ҳам бор. Кишиларни бир-бирига яқинлаштиради, ҳамкорликка, ҳамжиҳатликка, меҳр-оқибатга чорлайди.

Хонадон фермамиз сут-товар фермасидан қолишмайди. Моллар вақти-вақти билан ветеринария кўригидан ўтказилади. Иш эрталаб соат 6 да бошланади. Сигирларни соғиш кунига 2 марта, эрталаб ва кечқурун амалга оширилади. Чорвадорларнинг унумли меҳнат қилиши учун ҳамма шарт-шароит яратилган. Дам олиш ва қизлар хонаси бор. Рангли телевизор, радио, шахмат-шашка улар хизматида. Телефон ишлаб турибди. Яқинда фермамизда вилоят фермерларининг семинар-кенгаши бўлиб ўтди. Ҳамкасблар моллар парвариши, мўл маҳсулот етиштириш омиллари ва бошқа юмушлар билан танишиб, тажриба алмашдилар.

Ҳаракатга баракат дейишади. Йилнинг биринчи чорагини яхши якунладик. Жамоа хўжалигида йилига 459 тонна сут етиштирилаётган бўлса, ана шу маҳсулотнинг 40 фоизи бизнинг ҳисобимизга тўғри келади. Масалан, бултурги йилда давлатга 4 тоннадан зиёд гўшт, қарийб 73 тоннага яқин сут сотган бўлсак, жорий йилнинг биринчи чорагида 45 тоннага яқин сут тайёрладик. Ўтган йили гўшт ва сут сотишдан 16 минг 700 сўм даромад олган бўлсак, шу йилнинг ҳозирги кунигача киримимиз 23 минг сўмдан ошиб кетди. Харажатларни чегириб ташласак, ойига хонадонимиз 1,5 минг сўм даромад олаяпти. Колхоздан кўтарган қарзни 20 йиллик муддатга олгандик. Эндиликда қарзни тўрт йилда узиш ниятимиз бор.

Хонадон фермаси мисоли очил дастурхон. Ҳар куни парваришимиздаги говмишлардач 400—500 килограммдан серқаймоқ сут соғиб олаяпмиз. Ёки ҳар бошдан 10—12 килограммдан маҳсулот оляпмиз. Бир тўда ғунажинлардан йилнинг иккинчи ярмида бузоқ оламиз. Давлатга топширилаётган сутнинг ёғлилик даражаси ҳам кўнгилдагидек.

Фермер хўжалигининг ривожига тушов бўлаётган муаммолар йўқ эмас. Хонадон фермалари учун озуқа фонди ташкил қилиш ҳақида Президент фармони қўлимизда. Ҳатто шу мақсад учун имкониятлар қидириб топиш ҳақида Вазирлар маҳкамасига топшириқлар ҳам берилган. Ҳолва деган билан оғиз чучимас экан. Турли йўллар орқали ўзимизни-ўзимиз озуқа билан таъминлашга мажбур бўлаяпмиз.

Ҳар соатда ишимиз тушиб турадиган кичик механизмлар таъминотини олайлик. Хонадон фермаларида дастёрлик ишларини уддалайдиган кичик тракторларни излаб тополмаймиз. Районимизда, пойтахтимиз Тошкентдаги трактор заводларида нега фермер хўжаликлари учун кичик механизмлар ишлаб чиқариш йўлга қўйилмаётганлиги кишини ажаблантиради.

Фермер хўжалигини халқ очил дастурхон деб атамоқда. Шундай экан, унинг учун ҳамма бирдек жон куйдириши керак.

Маҳмуджон ПАРПИЕВ,
Ленин районидаги Бобур номли жамоа хўжалиги фермери.

АҲОЛИНИ ОЗИҚ-ОВҚАТ МАҲСУЛОТЛАРИ БИЛАН ТАЪМИНЛАШГА КОММУНИСТЛАР ЭЪТИБОРИНИ ҚАРАТАЙЛИК

Куни кеча Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида республика аҳолисини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашни ташкил этиш масалалари билан шуғулланувчи Марказий Комитет комиссиясининг навбатдаги мажлиси бўлди.

Навоий шаҳар ва Ғиждувон район ижроия комитетларининг аҳолини энг кам меъёрда белгиланган айрим моллар билан таъминлашга доир ишидаги жиддий камчиликлар тўғрисидаги масала кўриб чиқилди. Бухоро вилоят ижроия комитети, юқорида кўрсатилган район ва шаҳар ижроия комитетларининг коммунист раҳбарлари топширилган ишни бажариш учун шахсий жавобгарликни ҳис қилмаганликлари таъкидланди. Улар қишлоқ ва қўрғон Советлари, савдо ташкилотлари ва корхоналарининг раҳбарларидан аҳолини белгиланган меъёрга мувофиқ кундалик эҳтиёж моллари билан таъминлаш юзасидан ҳукумат қарорлари сўзсиз бажарилишини талаб қилмаяптилар.

Жойларда ҳалигача жамғармалар ва ресурсларни тақсимлашнинг воситаси пухта ишлаб чиқилмагани, дўконларга молларни олиб келиш ва аҳолига сотишни ҳисобга олиш йўлга қўйилмагани таъкидланди. Ижроия комитетлари бу масалалар билан мунтазам шуғулланмаяптилар, маҳаллий ва хўжалик идоралари куч-ғайратларини мувофиқлаштириши керак бўлган район штаблари ишламаяпти.

Бухоро вилоят ижроия комитети, Ўзбекбирлашув ва ҳуқуқни муҳофаза қилиш идораларининг коммунист раҳбарларига бир ҳафта муддатда кўрсатилган камчиликларни тугатиш, айбдорларни қаттиқ жавобгарликка тортиш ва бу соҳаларни билимдон кадрлар билан мустаҳкамлаш юзасидан тадбирлар кўриш топширилди.

Комиссия Тошкент шаҳар ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари ўртоқ С. Т. Тошқуловнинг Тошкент шаҳрида қишлоқ хўжалик маҳсулотлари савдосини ташкил этишдаги камчиликларни тузатишга доир кўрилаётган тадбирлар тўғрисидаги ахборотини тинглади. Тошкент шаҳар деҳқончилик-саноат тизимининг раҳбарияти аҳолига мева-сабзавот маҳсулотлари сотиш хизматини яхшилаш учун бор куч ва ғайратларини сарфлаётганликлари тўғрисидаги ахборот маълумот учун қабул қилинди. Республикамиздаги барча вилоятлар шаҳар аҳолисини бу маҳсулотлар билан таъминлашларига доир ишлар йўлга қўйилмоқда, яқин кунларда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари савдоси ёйма бозорлари ташкил этилади.

Комиссия мажлисида Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг озиқ-овқат маҳсулотлари ва молларни республикадан ташқарига олиб чиқиб кетишни расмийлаштириш тартиби тўғрисидаги таклифи ҳам кўриб чиқилди.

ОЛАМНИ АСРАНГ, АЗИЗЛАР! 1941—1991

ЖАРРОҲ ЖАНГЧИ

Қаюмжон Раҳимов ўрта мактабни тугатгач, Фарғонадаги партия ходимлари мактабида ўқиди. 1933-34 йилларда «Пахтакор» рўзномасида масъул котиб бўлиб ишлади. Шу орада Андижондаги педагогика билим юртини сиртдан битирди. Кейин Ленин номли тўлиқсиз ўрта мактабга директорлик қилди.

— 1939 йили Совет Армияси сафига чақирилдим, — деб ўз жанговар йўлини эслайди Қаюмжон ака. — Польшанинг Картуз Береза шаҳрига келиб тушдик. Олти кун хизмат қилганимиздан кейин, катта майдонда саф тортдик. Командиримиз «Ким ҳарбий билим юртига кириб ўқиш ниятида бўлса, бир қадам олдинга чиқсин» деди. Мен иккиланмай истак билдирдим. Ёзиб олди. Орадан 3—4 кун ўтгандан кейин мени ўзим хизмат қилаётган 9-Армия 33-дивизияга қарашли 44-артиллерия полки ҳисобидан Ленинграддаги ҳарбий-медицина билим юртига кузатишди. Кириш имтиҳонларини муваффақиятли топширдим. Етти ухлаб тушимга кирмаган афсонавий инқилоб шаҳрида уч йил кунт билан тиббиёт сирларини ўргандим, кўплаб ёру дўстлар орттирдим.

1941 йилнинг май ойида ўқишни имтиёзли тугатиб, ҳарбий фельдшер унвонида ўз бўлинмамга йўлланма олдим. Энди бўлинмам Литванинг Волковишке шаҳрида жойлашган экан. 1941 йилнинг 22 июнь куни навбатчи эдим, Махсус телефон қаттиқ жиринглаб қолди. Дастагини кўтарсам, «Уруш бошланди! Командирингизни чақиринг!» деган ташвишли буйруқни эшитдим. Командиримиз келгач, ҳаммамиз ўз вазифамизни адо этишга киришдик. Тўп, замбаракларни от қўшилган араваларга ортиб, Каунас томон йўл олдик. Кўчадан ўтиб бораётганимизда уйларнинг 2—3 қаватларидан пулемётлардан тинимсиз ўқ ёғиларди. Командиримиз ўз вақтида оқилона қарор қабул қилди. Каунасни айланиб ўта бошладик. Урушнинг биринчи куниёқ жуда кўп жангчиларимиз беҳудага дайди ўқлар қурбони бўлишди.

Каунасдан ўтганимиздан кейин бизга трактор беришди, от-араваларни топширдик-да қарши ҳужумга тайёргарлик кўра бошладик. Лекин душман биздан анча кучли ҳамда қулай истеҳкомларни ишғол қилгани учун чекинишга мажбур бўлдик. Пиёда юриб, Калинин вилоятининг Осташко шаҳрига яқинлашдик. Шу узоқ масофада иккита катта дарёни кечиб ўтдик. Бу орада тиббий ходим бўлишимга қарамай, қўлимдан келган ҳамма ишларни бажаришимга тўғри келди: разведкага бордим, қарши ҳужумда қатнашдим, ярадорларга тегишли ёрдам кўрсатдим.

1941 йилнинг 26 августида Осташко шаҳри мудофаасида оёғим, елкам, қўлимдан қаттиқ яраландим. Кейин Пенза шаҳридаги госпиталда 1942 йил март ойигача даволандим. У ердан чиққач, Ульяновск вилоятининг Тегаевск районида жойлашган саперлар батальонига юборишди. Бу ерда Неман дарёси кўпригини портлатиш операциясида иштирок этдим. Душман ўқ ёғдириб турган шароитда немис танкларини ўтказмаслик учун кўприкни портлатишга муваффақ бўлдик. Бироқ, бу операцияда кўп жангчиларимиз ярадор бўлишди, уларга зудлик билан тиббий ёрдам кўрсатиб, ҳаётларини сақлаб қолдик.

1942 йилнинг охирларида Сталинград фронтига, машҳур саркарда Василий Чуйков қўмондонлик қилаётган 62-армия таркибига келиб қўшилдик. Мен санитар взводида ихтиёримдаги аскарлар билан кўплаб ярадорларни жанг майдонидан олиб чиқиб, зарур тиббий ёрдам кўрсатишни яхши ташкил қилганим учун Қизил Юлдуз орденига сазовор бўлдим...

Қаюмжон Раҳимов 1946 йилдан то шу кунгача Андижон вилояти Избоскан районидаги ўзи туғилиб ўсган Шерматобод қишлоқ участка касалхонасида узлуксиз меҳнат қилиб келмоқда.

Бу орада унинг енгил қўлидан минг-минг беморлар шифо топишди, фаол иштироки билан қишлоқда санитария маорифи ҳамда граждан мудофааси ишлари намунали йўлга қўйилди. Собиқ ҳарбий шифокор Қаюмжон Раҳимовнинг кўксини жанговар орден ва медаллар қатори СССР соғлиқни сақлаш ҳамда СССР граждан мудофааси аълочиси нишонлари безаб турибди.

И. РАҲМОНОВ,
СССР соғлиқни сақлаш аълочиси.

САРКОТИБ СИМ ҚОҚДИ

Янгикентда ажойиб фермер бор!

Иштихон район партия комитетининг саркотиби Тўрақул Йўлдошевич Йўлдошев ҳузурида бўлган суҳбат чоғида Саидвали ота Каримов ҳақида илиқ гаплар эшитдик. Етмишни қоралаб қўйган бўлса ҳам йигитлардай серғайрат, — таъриф берди райком котиби. — Уруш ва меҳнат фахрийси. Лафзи ҳалол, ориятли инсон! Таъбир жоиз бўлса, йўқни йўндирадиганлар хилидан. Гапни ҳам, ишниям қойиллатади.

Ёруғ туйғулар оғушида саркотиб ҳузуридан чиқиб, район деҳқончилик-саноат уюшмасининг раиси Собиржон Муродов ҳамроҳлигида Чақар қишлоғига — фермер хонадонига йўл олдик.

— Ростиям шундай. Жуда аломат! — уюшма раисининг ҳам фикри шу бўлди. — Районда фермер хўжалигини биринчи ташкил этганлардан.

...Бултур асад ойи кунларининг бирида Саидвали ота Каримов «Янгикент» давлат хўжалиги идорасига аризаси билан ташриф буюрди. Хўжалик директори Раҳмиддин Очилов ўша заҳоти унинг талабини қондирди.

— Э, бормисиз, отахон! — мийиғида мамнун жилмайди у. — Сиздек олижаноб инсон савоб ишга қўл уради-ю биз йўқ деймизми?! Омон бўлинг! Мана, аризангиз... Ишингиз бароридан келиб, омадингизни берсин!

Шу-шу Саидвали ота совхоздан 10 минг сўм қарз олиб, бозордан 10 бош зотдор қорамол сотиб олди. Харидга оила жамғармасидан ҳам анча-мунча пул сарфлади. Рўзғорига яраб турган ўзининг молларини қўшиб, фермер хўжалиги ташкил этди. Қир этагидан моллар учун жой танланди. Тез орада оила аъзолари кучи билан 30 бош қорамол сиғадиган молхона қурилди. Етарли миқдорда озуқа жамғарилди.

Оила аъзолари енг шимариб ишга киришдилар. Оқилона ва фидокорона меҳнат ўз самарасини берди. Моллар маҳсулдорлиги ошди. Фермерлар ўтган йили давлат хўжалигига шартнома асосида 3 тоннага яқин гўшт топширишди. Жорий йил кўрсаткичи баракали бўлаяпти. Ҳозиргача 11 тонна гўшт сотилди. Отахон яна 20 тонна гўшт топширишга азму қарор қилган. Бунга бемалол қурби етади. Дарвоқе, 10 бош сигирдан соғиб олинаётган кунлик сут миқдори 110—120 литрдан ошаяпти.

— Қарамоғимизда 40 бош қорамол бор, — дейди фермер. — Бундан ташқари кампирим билан невараларим 25 бош қўй-қўзини боқишаяпти. Шулар омон бўлсин! Момонгиз ҳам «чолимдан кам бўлсам — отимни бошқа қўяман» деб камина билан беллашган.

Саидвали ота хонадонида 14 жон бир дастурхондан таом ейди. Шулардан уч киши фермер хўжалиги аъзосидир. Ўғли Бердиёр — отанинг ўнг қўли. Келини — Робияхон сигир соғувчи. Уларнинг 6 нафар фарзанди бор. Қизи Хосият ҳам шу ерда меҳнат қилади. Манфаатдорлик яхши: қозон ҳам мой, чўмич ҳам...

Отахон ўз хўжалигини кенгайтиришга, моллар маҳсулдорлигини оширишга маҳкам бел боғлаган. 5 гектарлик ғаллага ўроқ тушган. Бу майдонларнинг ҳосили йиғиб олингач, маккажўхори экилади. 150 тонна силос, 60 тонна беда пичани, 50 тонна сомон ва 30 тонна омихта ем ғамланади. Бунинг учун имконият мавжуд.

Дарҳақиқат, Саидвали ота ўзининг 35 сотих токзорига, шахсий мойжувозига эга. Меҳнатлари мўмай даромад келтираяпти. Ҳар бир ишчининг ойлик иш ҳақи 500 сўмдан кам бўлмаётир. Фермер давлатдан олган қарзини шу йилнинг бошида узди.

Яқинда райком саркотиби Иштихондан сим қоқди: омон бўлгур Саидвали ота яна қўшимча 5 тонна гўшт топширибди, моллар сонини 10 тага оширибди!

А. ТУРДИЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

Ижарага олишди

Қашқадарё вилоятидаги Муборак газни қайта ишлаш заводи Сухумида қирғоқ яқинида турган сузмайдиган «Колхида» теплоходини шу йилнинг ноябрь ойигача ижарага олди. Шу вақт ичида корхонанинг 780 ходими ва уларнинг оила аъзолари шу теплоходда дам олади. Дам олувчиларнинг дастлабки гуруҳи Кавказ иқлимида ҳордиқ чиқармоқда. Йўлланма қиймати каютанинг қулайлигига қараб 250 сўмдан 400 сўмгача туради. Аммо йўлланма завод аҳли учун икки баравар арзонга тушади. «Колхида»ни Абхазия шаҳар спорт комитети ўзаро манфаатли ижара шартлари билан топширди.

Илғор корхона дам олиш ва саломатлик учун маблағни аямаяпти. Қашқадарё вилоятининг хушманзара жойларида дам олиш зонаси қурилмоқда.

В. ШУМАЙЛОВ,
ЎзТАГ мухбири.

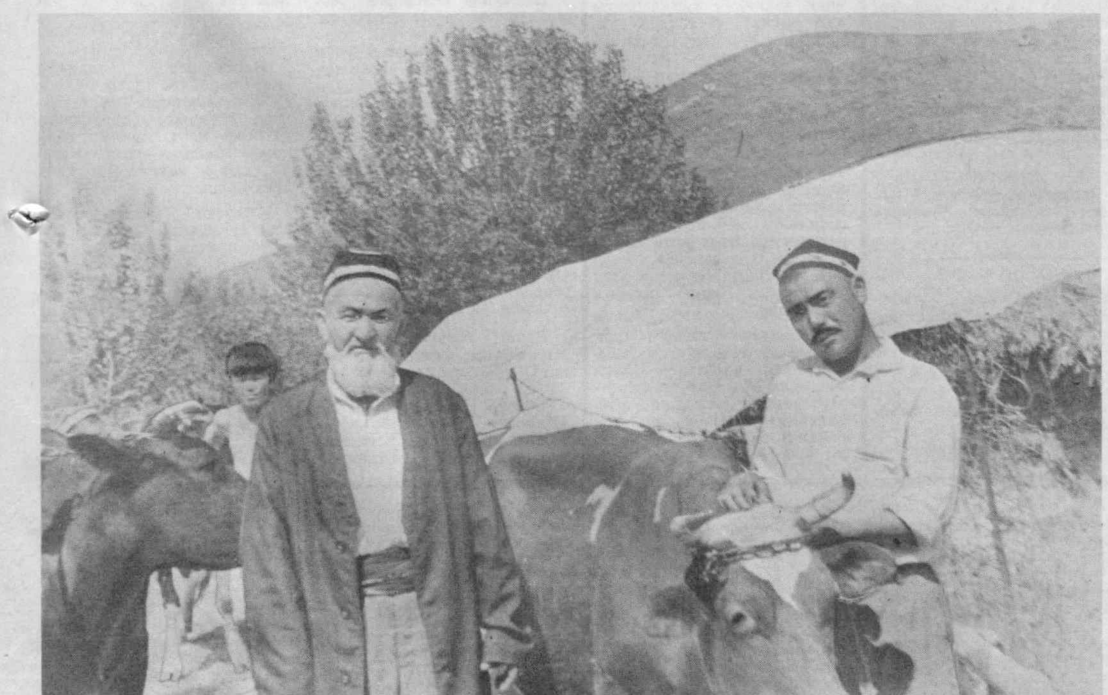

— Ҳали белимда белбоғим маҳкам, меҳнат тўнимни ечмайман, — дейди отахон ишонч билан. — Ниятим — элимиз дастурхони гўшту мойга сероб бўлсин!

СУРАТДА: фермер Саидвали ота Каримов ўғли Бердиёр билан.

Ш. СУЛТОНОВ олган сурат.

КОНИ ФОЙДА

Денов районидаги «Ҳазарбоғ» давлат хўжалигида сидқидил тер тўкиб, эл-юрт ўртасида обрў-эътибор қозонган табаррук кишилар жуда кўп. Файзулла Жумаев уларнинг бири. Мураббий узоқ йил механизаторлик қилиб, техника қудратини амалда кўрсатди. Хўжалик раҳбарлари унга катта ишонч билдириб, бригада бошлиғи этиб тайинладилар. Ф. Жумаев бутун куч, ташкилотчилик қобилиятини ишга солди. Мўл ва арзон маҳсулот етиштиришнинг ўзига хос тажриба мактабини яратди. Қарилик гаштини суриш вақти етганида фидокор инсон меҳнатсиз ўзини тасаввур қила олмаслигини сезди. Биринчилардан бўлиб хонадон фермасини ташкил этди. Хўжалик фермерга 25 минг сўм қарз берди. Омилкорлик, ташаббускорлик туфайли натижа кутилганидан ҳам яхши бўлди. Файзулла ака оила аъзолари билан қисқа вақт ичида 13 тонна сут топширди. Айни кунларда у фарзандларини ёнига олиб, 15 бош қорамолни меҳр билан парваришлаяпти.

— Бизнинг районимизда фермерлик ҳаракати ўзини оқлаяпти, — дейди Ф. Жумаев. — Турган битгани барака. Жуда кўп оилалар иқтисодий жиҳатдан ўзларини тутиб олишаяпти. Бунинг устига томорқада йил сайин мўл деҳқончилик маҳсулотлари етиштираяпмиз. Бу бозор иқтисодиёти шароитида алоҳида аҳамият касб этади.

Т. ШАРИПОВ.

ХОРИЖДАН ХАБАРЛАР

БМТ. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти хавфсизлик Кенгаши пайшанба куни маслаҳатлашувлар чоғида Қувайтга бостириб кириш натижасида етказилган зарар учун Ироқ тўлаши лозим бўлган жариманинг энг юқори миқдори хусусида бир фикрга келинмади. БМТ Бош котиби Хавьер Перес Де Куэльяр бундан илгари зарарнинг ўрнини қоплаш учун тузилган махсус жамғармага Ироқнинг тўлови нефть ва нефть маҳсулотларини экспорт қилиш натижасида олинган маблағнинг 30 фоиздан ошмаслиги кераклигини тавсия қилган эди. Бу таклифга хавфсизлик Кенгашининг кўпчилик аъзолари, шу жумладан СССР рози бўлган эди. Франция вакили 30 фоиз тўлов йўл қўйилиши мумкин бўлган энг мақбул тўлов деб ҳисобланиши кераклигини айтди. Яман делегати уни 10 фоизгача камайтириш керак, деди. Бироқ АҚШ ва Буюк Британия вакиллари 30 фоиз жуда кам эканлигини айтдилар.

Мазкур масала юзасидан келишмовчиликлар бўлганлиги сабабли хавфсизлик Кенгаши раиси қўшимча равишда икки томонлама маслаҳатлашувлар ўтказишни таклиф қилди.

АҚШ вакили Александр Уотсон маслаҳатлашувлардан сўнг журналистларга Ироқнинг тўловлари 50 фоизга етиши лозимлигини айтди. «Бу хавфсизлик Кенгаши ҳар қалай босқинчилик жабрдийдалари тақдиридан ҳам, Ироқ аҳолиси тақдиридан ҳам бир хил даражада манфаатдорлигини намойиш этади. Бизнинг фикримизча, бу аҳоли эҳтиёжлари хусусида қайғуриш учун Ироққа етарли даражада имконият қолдиради. Ироқ босқинчилиги натижасида тахминан 200 миллиард доллар зарар келтирилди. Бунга атроф муҳитга етказилган зарар ҳам киради.

ВАШИНГТОН. Пентагон расмий вакилининг пайшанба куни хабар қилишича, Филиппинда — Маунт-пинатубо вулқони отилганига қарамай, 1,5 мингга яқин Америка ҳарбий хизматчиси АҚШ ҳарбий кучларининг ана шу вулқондан салкам 8 миля нарида жойлашган Кларк-филд ҳарбий-денгиз базасида турибди. Расмий вакилнинг сўзларига қараганда, 14,5 мингга яқин америкалик авиабазадан кўчирилгандан сўнг, бу ҳарбий хизматчилар Кларк-филдаги асосий инженерлик иншоотларига хизмат қилишмоқда ва уй-жойларни қўриқлашмоқда.

Бир неча кун олдин, вулқон дастлабки марта отилганидан сўнг, кўчириб келтирилган АҚШ ҳарбий хизматчилари ва уларнинг оилалари яшаётган уйларнинг бир қисми эшиклари бузилган ва унинг ичидаги нарсалар ўғирлаб кетилган эди. Шу сабабли у ерда ҳарбий хизматчиларнинг бўлиши зарур бўлиб қолди. Кейинги кунларда вулқон отилиб турганидан кейин ҳам авиабазада шундай ҳодисалар рўй берди.

ЛУСАКА. Замбиядаги энг катта олий ўқув юрти — пойтахт дорилфунуни муаллимларининг қарийб уч ҳафта давом этган иш ташлаши пайшанба куни уларнинг ғалабаси билан ниҳоясига етди. Олий ўқув юртининг юздан ортиқ муаллими маъмурлар маошни ошириб, уй-жой ва бошқа ижтимоий эҳтиёжлар учун қўшимча маблағ ажратмагунича машғулотларга киришишдан бош тортган эдилар. Ҳукумат уларнинг талабини рад этиб, оммавий равишда бўшатиб юборамиз, деб дўқ-пўписа қиларди. Бироқ сешанба куни дорилфунун талабаларининг бир гуруҳи иш ташлашни қўллаб-қувватлади, натижада ҳукумат ён босишга мажбур бўлди.

Замбия ахборот агентлиги — Замбиянинг пайшанба куни хабар қилишича, маъмурлар яқин йиллар учун муаллимларнинг молиявий талабларини қондириш учун 20 миллион квача ажратадилар.

НЬЮ-ЙОРК. Америка Қўшма Штатларида иркчилик ва диний муросасизликни тарғиб қилишда телевидениедан тобора кўпроқ фойдаланилмоқда. «Бадном қиладиган маълумотларга қарши кураш уюшмаси» деб аталган нуфузли яҳудий ташкилоти пайшанба куни эълон қилган тадқиқот муаллифлари шундай фикрга келдилар.

Тадқиқот натижаларидан маълум бўлишича, ҳозир энг камида 57 та телепрограмма бор, уларнинг ҳаммасида иркчилик тамойиллари сезилиб туради. Бу программалар мамлакатдаги 100 та энг катта шаҳарнинг 24 таси, шу жумладан Лос-Анжелес, Сиэтл, Миннеаполис, Тампа, Сан-Диего, Питтсбург, Нью-хейвен, Финикс, Атланта, Бостон, Денвер, Хьюстон ва Портленд аҳолисига қаратилган.

ВАЗИРЛАР УЧРАШУВИ

БРЮССЕЛЬ. (ТАСС мухбири Сергей Симоненко). Люксембургда бугун ташқи ишлар вазирлари иштирокида Европа ҳамжамиятлари Кенгашининг икки кунлик сессияси иш бошлади. Анжуманнинг кун тартибидаги бир қанча масалалар ўн икки давлатнинг ташқи алоқаларини кенгайтиришда катта аҳамиятга эга бўлиши лозим. Совет Иттифоқи билан аввало ядро энергетикаси соҳасидаги муносабатларни ривожлантириш шу масалалар жумласига киради. СССРга техникавий ёрдам беришнинг амалий жиҳатлари ҳам кўриб чиқилади. Жумладан, мутахассислар тайёрлашда, транспортни, молиявий муассасаларни, мол тақсимлаш тизимини такомиллаштириш соҳасида кўмаклашиш ҳақида ҳам гаплашиб олинади.

Ўн икки давлат ташқи сиёсат маҳкамаларининг бошлиқлари Умумевропа энергетика дастурини тасдиқлаш мақсадида халқаро анжуман ўтказиш соҳасидаги тайёргарлик ишларининг асосий якунларини чиқаришни мўлжалламоқдалар. Ҳужжат лойиҳасини узил-кесил тайёрлаш ва анжуманда қатнашувчиларнинг рўйхатини ҳукуматларнинг расмий вакиллари учрашадиган кун — 15 июлгача ишлаб чиқиш мўлжалланмоқда.

ЛУҒУМБЕК БОҒИ

Андижон вилояти Избоскан ноҳиясида Луғумбек деб аталувчи сўлим қишлоқ бор. У ердаги «Баҳор» маданият ва истироҳат боғини бир кўрсам, азамат чинорлари-ю, ўйчан мажнунтоллари, кўркам каштану, навқирон дуб дарахтлари остида ўтириб бир пиёла чой ичсам, деб орзу қилувчиларнинг саноғи йўқ. Баҳор, ёз ойларида келиб-кетувчиларнинг изи узилмайди. Чойхона сўрилари ёшу қари билан ҳамиша гавжум. Дам олиш соатларида бу ерда аския, ўйин-кулгилар авжига чиқади.

— Боғни Охунбобоев номли жамоа хўжалиги барпо этиб, 1968 йили халққа фойдаланишга топширган, — дейди истироҳат боғи бошлиғи Мирзараим бува Жўраев. — Ўшанда жамоа хўжалигининг раиси Шаробиддин Сайфутдинов, фирқа қўмитаси котиби Ҳамиджон Турғуновлар ташкилотчиликни ўз зиммаларига олган эдилар. Сирожиддин Муҳиддинов биринчи бўлиб шу истироҳат боғига бошчилик қилган. Гуллаб-яшнашига ҳисса қўшган. Ўша одамларнинг меҳнатлари туфайли бугунги Луғумбек боғи — халқ боғи номи билан аталмоқда.

— Ҳа, бу боғни ташкил этганларнинг кўпи ҳозирда қарилик гаштини суриб юрибди. Айримлари ҳаётдан кўз юмган, — суҳбатга қўшилади Фозилжон ота Қўлдошев. — Колхоз раҳбари маданият масканини янада кўркам бўлишини таъминлаш, одамларга қулайликлар яратиб бериш мақсадида боғ марказида жамоа хўжалиги тарихидан ҳикоя қилувчи музей ташкил қилмоқда, хизмат турлари кўпайтирилмоқда.

Шуни айтиш керакки, истироҳат боғидан тушган маблағнинг асосий қисми яна боғ ободончилиги учун сарф қилинади. Бу ерда номаълум аскар ҳайкали қад кўтарган, 1941—1945 йилларда Улуғ Ватан урушида ҳалок бўлган луғумбеклик собиқ жангчиларнинг исм-шарифлари тошга ўйиб ёзилган. Жамоа хўжалигини барпо этишда фаол иштирок этган тўрт фидойининг бюсти ҳам ўша ердан ўрин олган.

Мамлакатимизда бўлаётган янгиликлар, ўзгаришлар ҳам чинор ва мажнунтоллар остидаги сўриларда муҳокама қилинади, фикрлар ўртоқлашилади. Ёзнинг жазирама иссиқ кунларида пахтазорда жавлон ураётганлар дам олиш соатларини боғда ўтказишни хуш кўришади. Боғ эса уларнинг севимли масканидир.

М. ТУХТАНАЗАРОВ.

МУАЛЛИМА НОМИДА

Ҳаётимизга кириб келган қайта қуриш ва янгиланиш туфайли халқимиз кўнглидаги ишлар амалга оширилмоқда. Давлат арбоблари, атоқли кишилар билан бирга халқимизга кўп меҳнати синган, элнинг ҳурматига сазовор бўлган инсонларнинг номларини абадийлаштириш анъанага айланди.

Шундай хайрли ишлардан бири яқинда Иштихон районида бўлиб ўтди. Бу ердаги 44-ўрта мактабга тажрибали педагог, ажойиб инсон Ҳаёт Сайдашева номи берилди. У киши мазкур ўқув даргоҳининг ташкилотчиларидан бўлган. Бу 40-йилларга тўғри келади. Муаллима бутун онгли ҳаётини халқ маорифига бағишлаган. Ушбу мактабга қатор йиллар раҳбарлик қилганди.

Ҳамқишлоқлари Ҳ. Сайдашеванинг хотирасини абадийлаштириш истаги билан юқори ташкилотларга мурожаат қилишган эди. Бу ҳақли талаб инобатга олинди.

Ҳ. КАРИМОВ
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

ИНСОН ОДОБИ— ҲАЁТ ОФТОБИ

Халқ хизматида бўлган киши ҳурмати эл-юрт ўртасида ортаверади. Яхши фазилатларни ёшликдан ўзида мужассамлаштирган ақли расо, доно одамлар кўпинча савоб ишларга қўл уришади. Ўзларидан яхши ном қолдириш мақсадида онгли ҳаётларини халқ хизматига бағишлайдилар. Орзулари ушалган одам ўзини энг бахтли ҳисоблайди. Халқи, қишлоғи, эли учун жонини фидо этган кишиларни эслаш эса меҳр-оқибат кўтарилиб бораётган ҳозирги кунда айниқса зарурдир.

ЯХШИЛАР ШАРОФАТИ

Яхши инсон ва унинг эзгу ишлари ҳақида кўп сўзлаш мумкин. Ўтмишда ҳам, ҳозирда ҳам элсевар, халқпарварлар бўлган. Улар кўпроқ эл-юрт ҳақида ўйлашган. Одамлар қорнини тўйғазиш, эгнини бутлашни эътиборда сақлашган. Яхши ишларни одат қилган раҳбарларнинг амрифармони мўмин-мусулмонларни бирлаштирган. Қишлоқлар ободонлаштирилиб, кўприклар солдирилган, қудуқлар қазилиб, сув чиқарилган.

Шундай фазилатли кишилардан бири марҳум Фаттоҳ Умарович Мусин эди. Унинг номини Ульянов районидагина эмас, вилоят ва жумҳуриятимизда ҳам яхши билишади. Узоқ йиллар «Партия XX съезди» шўро хўжалигига бошчилик қилди. У ишлаган йилларда шароит ниҳоятда оғир эди. Сув танқис, деҳқончилик билан шуғулланиш машаққат эди. Унинг халқпарварлиги, жонкуярлиги туфайли чўлда ирригация иншоотлари қурилди. Сув йўллари чиқарилиб, ташна ерга оби-ҳаёт келди. Деҳқончилик гуркираб ривожланди. Боғ ва токзорлар яратилди. Қақроқ чўл жаннатмакон ўлкага айланиб, тарқоқ қишлоқлар ўрнида бир-биридан чиройли манзилгоҳлар ташкил топди. Эгри-бугри йўллар текисланиб, асфальтланди. Атрофга мевали ва манзарали дарахт кўчатлари ўтқазилди. Қишлоқлар аҳолиси ичимлик суви билан таъминланди. У асосан ободончилик ишларига зўр берди.

Раҳматли Фаттоҳ ака кўчат экиш, боғ яратишни яхши кўрарди. Мўғлон қишлоғи яқинида унинг ташаббуси билан 100 гектарга яқин боғ қад кўтарди. Қишлоқ аҳли ҳозир уни «Мусин боғи» деб атайди. Директорнинг болажонлигини айтмайсизми? Хўжалик марказида болалар боғчаси, мактаб, ҳаммом, тиббий пунктлар қурдирди. Агроучасткаларнинг деярли ҳаммасида боғ ва токзорлар вужудга келди. Ҳозир ўша боғлардан яхшигина ҳосил олинмоқда. Хўжалик қишлоқларида унинг номи билан боғлиқ маданий-маиший бинолар, томошагоҳлар, спорт майдончалари, шинам уй-жойлар талайгина.

Фаттоҳ Умарович хўжалик директорлигидан халқ депутатлари вилоят ижроия комитети раисининг ўринбосари лавозимига кўтарилди. Ундан сўнг вилоят партия комитетида ишлади. Кейинчалик, умрининг охиригача Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети аппаратида масъул вазифада ишлаган Фаттоҳ Мусин совхоз меҳнаткашлари билан ҳамнафас эди. Одамлар юрагидан жой олган бундай азиз инсонлар номи ҳеч қачон унут бўлмайди. Қамашилик Хўжам Султонов, Ҳамза Хўжақулов, новқотлик Остон Эшонқулов, мўғлонлик Холдор Ёмғуров, касбилик Қосим Саломатов, Тожиддин Шарипов, Файзи Оқилов, хўжаҳайронлик Муродулла Очилов, Ғайбулла Бўриев ва бошқалар бутун умрини, ҳаётини эл-юрт бахт-саодатига бағишлаган инсонлардир.

Улуғ Ватан уруши ва меҳнат фахрийси Очил Тошев Мусиннинг садоқатли шогирди. У аслида Қарши районининг Парғуза қишлоғидан. Очил Тошев устоз бошлаган ишларни давом эттирди. У савоб ишларни амалга оширди. Мактаб ва боғча бинолари қурдирди. Кадрларни танлаш, жойига қўйишда ҳам ақл-заковат билан иш тутди. Ёшларни хўжалик ҳисобидан жумҳуриятимизнинг турли олий билимгоҳларида ўқитди. Мутахассисларни билимига, қобилиятига қараб иш билан таъминлади. Ҳозир ўнлаб шогирдлари унинг энг яхши ишларини давом эттиришаяпти. Очил ака шогирдлари билан ҳақли суратда фахрланади. Ёши 80 га яқинлашиб қолган Очил Тошев ўзи ишлаб кетган хўжаликда ўтказиладиган маросимлар тўрида. Яқинда район ташкил этилганлигининг 20 йиллик юбилей тўйида қатнашди. Тўпланганлар олдида сўзга чиқиб, бошидан ўтказган қийинчиликлар, машаққатли кунлари ҳақида гапириб берди.

Фазилатли раҳбарлардан яна бири Зикриё Асроровдир. У Фаттоҳ Мусин, Очил Тошев сингари давлат хўжалигини бошқараяпти. Унинг ташаббуси билан ҳамма қишлоқ йўллари асфальтлаштирилди. Лоток ариқлар ўрнатилди. Хўжалик марказида бир эмас, иккита болалар боғчаси, ҳаммом қурилиб ишга туширилди. Оналар ва болалар учун саломатлик кошонаси қурилиб, фойдаланишга топширилди. 620 ўринли томошагоҳ қурилиши келгуси йилда ниҳоясига етади. Қоратепа, Хўжакасби қишлоқларида чойхона қурилмоқда. Совхоз марказий қўрғони ва айрим қишлоқлар аҳолиси хонадонларига табиий газ ўтказилди. Ободонлаштириш учун кўп маблағлар ажратилаяпти. Ўтган йил баҳорида Қирдўкон массивида 20 гектарлик боғ яратилган эди. Боғ яна 15 гектарга кенгайтирилади.

Умрини эзгуликка бағишлаётган олижаноб кишилар ҳақида сўз юритар эканмиз, Аҳмад Холмуродов номини алоҳида таъкидлашимиз ҳам қарз, ҳам фарз. Савдо ходимларини одатда кўп ҳам ёқтиравершмайди. Бу соҳада ишлайдиган барча ходимларни нопок дейиш инсофдан эмас. У 25 йилдан буён савдода нуқсонсиз ишламоқда, 12 йил магазинда ишлади, 13 йилдан буён район матлубот жамияти бошқарувига раис. Ишдан ажралмаган ҳолда Бухоро кооператив техникумини битирди. Ундан сўнг Тошкент қишлоқ хўжалик институтида сиртдан ўқиб, иқтисод факультетини тамомлади. Кўп вақтини қурилиш ҳавозаларида ўтказади. Ман-ман деган муҳандис ва меъморлардан қолишмайди. Ўзи яратган лойиҳалар бўйича қишлоқларда магазин, чойхоналар қурдирмоқда. «Ўзбекистон комсомоли 50 йиллиги» шўро хўжалигининг марказий қўрғонида «Зебо» чойхонаси, Қатағон қишлоғида «Олтин қумлар» дам олиш зонаси, Қамаши ва Майманоқ қишлоқларида замонавий усулда қурилган бозор, Ўйрот, Тошқудуқ, Хитой қишлоқларида чойхона ва магазинлар қурилиб, аҳолига савдо ва маданий-маиший хизмат кўрсатаяпти, Аҳмад Холмуродов савдо тармоқларини кенгайтириш орқали товарооборот режаларини ошириб бажармоқда. Шу сабабли вилоят, жумҳурият, иттифоқ бўйича социалистик мусобақа ғолиби, Кўчма Қизил байроқ, пул ва қимматбаҳо мукофотларни олишга сазовор бўлди.

Олим Шарипов «Қаршистрой»нинг 9-механизациялашган кўчма колоннасида бошлиқ. У биринчилардан бўлиб ижара пудратига ўтган. Касби қурувчи-муҳандис. У бошлиқ қурувчилар «Партия XX съезди» шўро хўжалигининг Хўжакасби қишлоғида шарқ услубида чойхона ва мачит қуришмоқда. Меҳнати орқали элга танилаётган Олим Шарипов йиғилиш ва анжуманларда ободончилик ишлари ҳақида куйиб-пишиб гапиради. Ёшларни меҳр-оқибатли бўлишга ундаб, одамлар ўртасида адоват уруғини сочадиган кишиларга нисбатан таъсирлироқ чоралар кўришни маъмурий органлардан қаттиқ туриб талаб қилган пайтларини жуда кўп кўрганмиз. Бундай тўғри сўз, ботир, қўрқмас, жасур, халқпарвар раҳбарларнинг садағаси кетсанг арзийди.

Эл-юрт ва қишлоғи учун жон куйдириб ишлаётган халқпарвар раҳбарлар ҳақида фикр юритишда давом этарканмиз, Усмон Юсупов районидаги Ульянов номли шўро хўжалигининг директори Муродулла Саидов, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, бригада бошлиғи Раҳматулла Тўраев, Баҳористондаги «Ўзбекистон» давлат наслчилик заводининг ферма мудири, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Нурмамат Рустамов ва бошқаларнинг ҳаёт йўллари бошқалар учун ибратлидир. Улар бутун куч-ғайратларини халқ фаровонлигига сарфлаб, маданий-маиший қурилишлар кўламини янада кенгайтириш мақсадида жонбозлик кўрсатиб ишламоқдалар.

ПОКЛИК

Ҳаётда мураккаб жараёнларни бошдан кечираяпмиз. Одамлар ўртасида, айниқса хотин-қизлар орасида шарми-ҳаё кўтарилиб бораяпти. Бу ҳар қандай маънавий қашшоқликдан ҳам даҳшатлироқдир. Ўзбек қизлари, айниқса аёллар ҳамиша яхши хулқ ва одоблари билан ибрат бўлишган. Сочлари майдалаб ўрилган, ўзбек хотин-қизларига хос маданиятли кийинган опа-сингилларимизни учратганда, улар билан суҳбатлашганда беҳад севинаман. Баъзан ахлоқсиз, гап сотиб юрадиган, сочлари тарвақайлаб кетган хотин-қизларга дуч келсам, дийдорини кўриш у ёқда турсин, тескари қараб оламан. Аёлларнинг маънавий оламидаги бу хил қашшоқликка ҳамма қатори биз ҳам жавобгармиз. Уларни асраб-авайлаш, меҳнатини қадрлаш, оналар тўғрисида ғамхўрлик қилиш биз, эркаклар зиммасидаги масъулиятли вазифа.

Қуёш ҳавони илитса, она меҳри музлаган юракларни иситади. Ҳали тонг отиб улгурмасданоқ ширин уйқуси, ҳузур-ҳаловатидан кечиб турган аёл қўлига супурги олиб, ҳовли рўяларини супуради, ундан сўнг газга чой қўяди, сигир соғади, фарзандлари учун нонушта тайёрлайди. Ўғил ва қизларини дастурхон атрофига жамлаб, чой ичиради. Болаларини мактабга, турмуш ўртоғини ишга кузатиб қўяди. Идиш-товоқларни ювиш, мол-ҳолга қараш, кеча ювилиб дорга осилган кийимларни йиғиб олиш, дазмол босиш ҳам аёллар зиммасида.

Ўзбек аёли учун ҳамма вақт иш топилади. Қуш тинса тинадики, у тиним билмайди. Далага чиқиб ишлашми, меҳмон кутишми, овқат тайёрлашми, ҳамма-ҳаммасига улгуради.

Бокира аёллар, улар меҳнати ҳақида мулоҳаза юритаркан, Дзержинский номидаги шўро хўжалигининг Касби қишлоғида яшайдиган Қамара Япясова тўғрисида тўхталмоқчиман. Унинг миллати татар. Турмуш тақозоси туфайли Ўзбекистонга келин бўлиб тушган. Ўзбеклар орасида яшагани учун миллий урф-одатларни сувдек симирган. Қамара Муртазо ака Баҳриевга турмушга чиққанида 18 ёшда эди. Улар Улуғ Ватан уруши кунларида танишганлар, Уруш ғалаба билан тугагандан сўнг оила қуришган. Ундан ошиқ фарзанд кўришди. Аҳил оила бошлиқлари болалар бахти учун қайғурдилар. Фарзандларимиз келажакда ўқимишли, инсонпарвар, меҳр-шафқатли одамлар бўлиб, жамиятга нафи тегсин, деб тарбияладилар.

Партия, совет ташкилотларида узоқ йиллар ишлаган, ҳукумат мукофотларини олишга сазовор бўлган Муртазо Баҳриев уруш қолдирган жароҳатлар ҳамда оғир касаллик туфайли ҳаётдан эрта кўз юмди. Қамара опа фарзандларини атрофига олиб, бошини силади. Уларга ҳам оталик, ҳам оналик меҳрини бағишлади. Дарахт бир жойда кўкаради. У пенсияга чиққунга қадар Касби қишлоғидаги Чехов номли мактабда ишлади. Болаларга рус тили ва адабиётидан дарс берди. Ўнлаб шогирдларни тарбиялаб, вояга етказди. Фарзандлар камолидан қувонган Қамара Япясова айни кунларда кексалик гаштини сураяпти. Набира ва чевараларини бағрига босиб, эркалатади. Аёл учун бу катта бахт.

«Партия XX съезди» шўро хўжалигининг Мўғлон қишлоғида Маҳкам опани кўпчилик танийди. «Ҳа, умридан барака топсин, марҳум Шойи чўпоннинг келини-да», дейишади. 14 боланинг онаси бўлган бу аёлнинг суяги меҳнатда қотган. Болаларини эргаштириб, далага кетаётганини кўп бор учратганман. Сабзавот экинларини парваришлаш, аҳоли дастурхонига ноз-неъматлар етказиб беришни одат қилган Маҳкам опа Шойиева ҳамон меҳнат қучоғида. «Қаҳрамон она» унвонига сазовор бўлган бу аёлнинг турмуш ўртоғи Узоқ Шойиев сабзавотчилик бригадасига етакчи. Бригадада унинг ҳамма оила аъзолари ишлайди. Сабзавотчиликда ижара пудрати ўз самараларини бермоқда. Узоқ ака оиласи, фарзандлари ёрдамида сабзавотдан баракали ҳосил етиштирмоқда. Ҳар йили давлатга режалаштирилганидан зиёд сабзавот, полиз, дон маҳсулотлари етказиб бераяпти. Булар поклик мевалари...

Поклик — қалбимизнинг софлиги, юракларимизнинг беғуборлиги. У аёл шаъни, қадр-қимматини улуғлашни, ҳар қандай чиркин нарсалардан ўзини тия олиш, оналарга бўлган чексиз садоқатни жойига қўя билишдир.

Жўра ЮСУПОВ,
Қашқадарё вилояти, Ульянов ноҳияси «Ленинчи» рўзномаси муҳаррири.

Жумҳуриятимиз пойтахтида «Тошкент» ёйма бозорининг республика савдо кўриги бўлиб ўтди. Унинг биринчи иш бошлаш кунидаёқ 11 миллион сўмлик хилма-хил ноёб моллар сотилди. Ёғоч-тахта, компьютерлар, қурилиш хомашёлари, пахта ва ипакдан олинган маҳсулотларга, айниқса хонатлас ҳамда алюминийли усти қопланган симларга талаб ниҳоятда кучли бўлди.

СУРАТДА: **кийимларнинг янги нусхалари намойиш қилинмоқда.**

А. ГОРОКРИК олган сурат. (ЎзТАГ).

АМЕРИКАЛИКЛАР СОВҒАСИ

Хоразм вилоятидаги шифохоналар олти тонна турли-туман дори-дармонлар, ярани боғлайдиган шойи материаллар, бир марта ишлатиладиган шприцлар, катетерлар ва қўлқопларни совға сифатида олдилар. Булар Америкадаги «Бристол», «Майерс», «Жонсон» таниқли фирмалари Орол денгизи қуриши натижасида юз берган экология фалокати зонасида яшовчиларга кўрсатган меҳр-мурувват тадбиридир. Океан ортидан хайрия юкларини Урганчга Американинг Виржиния штатидан тиббий ёрдам кўрсатувчи «Хоп» («Умид») жамоат ташкилоти вакиллари олиб келдилар.

— Биз Хоразм аҳлига ёрдам кўрсатиш юзасидан зиммамизга юклатилган вазифани бажарганимиздан хурсандмиз, — деди мухбир билан суҳбатда «Хоп» ташкилотининг тақсимлаш бўйича директори Скотт Крафорд. — Уларни шифохоналарга тақсимлашда ҳеч қандай қийинчилик юз бермади. — Биз келтирган юкни унга жуда муҳтож бўлган шифохоналар олди.

Икки ҳафта олдин америкалик мувофиқлаштирувчилар ва врачлар Хоразм шифохоналарида бўлиб, у ерда юз берган вазиятни пухта ўрганишган эди.

Ю. ИБРОҲИМОВ,
ЎзТАГ мухбири.

ВАҚТ ТУЗАТИШ КИРИТАДИ

ЧАЛКАШЛИК

Маълум бўлишича, командор Витус Беринг суратлари мутлақо аслига ўхшамайди. Унинг турли тарихий нашрларда такрор-такрор берилаётган суратларини қиёслаб шундай хулосага келишди.

Фақат камчаткалик олимларгина эмас, балки уларнинг даниялик ҳамкасблари ҳам шуни тасдиқламоқдалар. Мутахассисларнинг таъкидлашларича, расмларда Берингнинг амакиваччаси, даниялик шоир тасвирланган экан.

Денгиз сайёҳининг ҳақиқий қиёфаси эса ҳалига қадар маълум эмас. СССР Фанлар академиясига қарашли археология олий илмгоҳининг оммавий археология гуруҳи қиладиган сафар бу жумбоқни ечишга имкон беради. Тадқиқотчилар шу мақсадда Беринг оролига борадилар.

Командор суяклари қолдиқларини топиш осон эмаслиги аён, албатта. Бироқ академик М. Герасимов яратган машҳур усулдан фойдаланиш Берингнинг асл қиёфасини яратиш имконини бериши мумкин.

СПОРТ

ФУТБОЛ

Мамлакат чемпионатининг биринчи гуруҳида навбатдаги тур учрашувлари бўлиб ўтди. Жумҳуриятимиз спорти шарафини ҳимоя қилаётган Наманганнинг «Навбаҳор» ва Фарғонанинг «Нефтяник» жамоалари бу сафар ўзгалар майдонида ўйнадилар. Биринчи клуб Ростовда маҳаллий «Ростсельмаш» жамоаси билан, фарғоналик футболчилар эса Краснодарда «Кубань» командаси билан учрашди.

Маълумки, иккала вакилимиз ҳам биринчи гуруҳ мусобақаларида илк бор қатнашаяпти. Шу боис уларнинг ўйини ҳар доим юксак даражада ўтмаяпти. Бу ҳол мазкур турда яққол кўринди. «Навбаҳор» Ростовда ҳақли равишда кучли жамоалардан бири бўлган «Ростсельмаш» билан дуранг ўйнади. Бу учрашувда ҳисоб очилмасдан дарвозалар дахлсиз қолди. Натижада рақиблар икки очкони ўзаро баҳам кўрдилар. «Навбаҳор» жамғармасидаги очколарни 18 тага етказиб, ўз мавқеини сақлаб қолди. Команда тўртинчи ўринда бормоқда.

«Нефтяник»нинг эса омади келмади. Ҳамюртларимиз Краснодарда маҳаллий «Кубань» жамоаси билан учрашиб, 0:3 ҳисобида ютқазиб қўйдилар. Шунга қарамасдан улар ўйинлар жадвалининг ўрта поғоналарида боришаяпти.

Бу турда пешқадам жамоалар муваффақиятли ўйнаганларини алоҳида таъкидлаш керак . Мисол учун биринчи гуруҳда карвонбошилик қилаётган «Тилигул» жамоасини олайлик. Молдавиялик футболчилар ўз майдонларида Воронежнинг «Факел» клубини қабул қилиб, 2:0 ҳисобида ғалаба қозондилар. Яна бир пешқадам — Волгограднинг «Ротор» жамоаси ҳам рақибини ана шундай ҳисобда мағлубиятга учратди. Волгабўйи футболчилари Нижний Новгороднинг «Локомотив» жамоасини енгдилар.

Бошқа учрашувлар натижаси билан танишинг: «Зенит» — «Динамо» (Сухуми) — 2:1, «Пардаугава» — «Нефтчи» (Боку) — 2:0, «Қайрат» — «Шинник» — 1:0, «Таврия» — «Текстильщик» — 2:2, «Динамо» (Ставрополь) — «Буковина» — 2:0, «Котайк» — «Зимбрул» — 1:1.

Биринчи гуруҳ жамоалари навбатдаги тур учрашувларини 20 июнда ўтказадилар. Ўша куни «Навбаҳор» Краснодарда «Кубань» билан, «Нефтяник» эса Ростовда «Ростсельмаш» билан учрашади. Жумҳуриятимиз вакиллари шундан кейин сафардан қайтадилар.

* * *

Бугун мамлакат биринчилигининг олий гуруҳи аъзолари икки ҳафтага яқин давом этган танаффусдан сўнг мусобақаларни бошлайдилар. Пахтакорчилар ўзларидан бир неча поғона юқори ўринда бораётган «Металлург» (Запорожье) жамоасини қабул қиладилар. Бу уларнинг олий гуруҳ мусобақаларидаги илк учрашувидир. Биринчи гуруҳда эса икки клуб 18 маротаба куч синашишган. Томонлар еттитадан учрашувни ғалаба билан якунлаб, тўрт матчда дуранг ўйнаганлар.

Улар ўртасида бўладиган бугунги баҳс қандай тугаркин? Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, пахтакорчилар сафардаги учрашувларни қаторасига ютқазиб қўйганларидан кейин яна охирги ўринга тушиб кетдилар. Демак, аҳвол ниҳоятда ташвишли. Шунинг учун ҳамюртларимиз майдонга ғалаба иштиёқида тушиб, мухлисларини ҳурсанд этиш пайида бўлишларига умид қиламиз.

СУЗИШ

Москвадаги олимпия спорт саройида сузиш бўйича СССР халқлари спартакиадаси ўйинлари ўтказилмоқда. Бир неча кундан бери давом этаётган мусобақаларда яхши натижалар қайд этилмоқда.

Афсуски, жумҳуриятимиз вакиллари уларда муваффақиятли қатнаша олмаяптилар. Улар ҳозиргача ўтказилган баҳсларнинг бирортасида совриндорлар сафидан ўрин ололмаганликларини нима билан изоҳлаш мумкин?

Муҳаррир Н. ЁҚУБОВ.

ХАНДА

Тафтиш гуруҳи аъзоларидан бири бошлиқ ўринбосаридан сўради:
— Жамоангиз олдида шу кунларда қандай муҳим вазифалар турибди.
— Вазифалар кўп. Биринчидан бошлиғимиз Савлатбек Каттаевнинг курортдан келишларини кутиб олиш ва зиёфатларини ўтказиш, кейин эса у кишининг юбилейларига катта ҳозирлик кўриш...

* * *

Шахмат ўйнаб ўтирган бошлиқлардан бири шеригига деди:
— Режанинг бажарилмасдан қолаётгани сени ташвишга солмаяптими!
— Мени кўпроқ бу сафар ҳам сенга ютқазиб қўйиш ташвишлантираяпти.

* * *

Биринчи спектакль тугагандан кейин ҳамкасблари режиссёрдан сўрашди:
— Айтинг-чи, томошабинлар сизга қандай маслаҳатлар беришди!
— Бошқа спектакль саҳналаштирмаслигимни.

Ў. ҚИЛИЧЕВ.

Ойнаи жаҳонда

20 ИЮНЬ, ПАЙШАНБА

● ЎзТВ I

8.00 «Ахборот».
8.25 «Соғлом бўлай десангиз».
8.35 «Қўшиқ рақсга уланса». Мусиқий кўрсатув.
9.15 «Бошсиз чавандоз». Бадиий фильм («Ленфильм»).
10.50 «Меҳнат бозори».
11.10 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Нишона».

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.10 «Қизил ўрмонни чизаман». Қўғирчоқ фильм.
18.25 «Футбол майдонларида».
18.55 Алифбо сабоқлари. II босқич.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Бевосита мулоқот». Ўзбекистон ССР Ижтимоий таъминот вазирлиги ходимлари телетомошабинларнинг саволларига жавоб берадилар.
20.30 Москва. «Время».
21.10 «Мусиқа жавони».
22.00 «Ахборот».
22.25 «Тошкент ишбилармонлар учрашувида».
22.45 «Ҳаёт қувончлари ва ташвишлари».
00.05 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.00 «Тушкунлик». Мультфильм.
18.15 «Қурилиш, тажриба ва муаммолар».
19.00 «Доим қарздормиз». Телефильм.
19.15 «Чорраҳадаги олишув». Бадиий фильм. 2-серия.

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

20.30 Москва. «Время».
21.10 «Таронахои мардуми». Мусиқий кўрсатув.
22.00 «Мулоқот». Қисқа метражли бадиий фильм.

● МТ I

6.00 «Тонг».
8.35 «Бедана наласи». Тўққиз серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 9-серия.
9.40 «Инсон ва қонун».
10.55 СССР халқ артисти Л. Губченко ижросида уруш йиллари қўшиқлари.
11.30 ТСН.
11.45 «Бачо ва унинг онаси ҳақида эртак». Мультфильм.
12.05 Болалар соати (инглиз тили дарси билан).
13.05 «Санъат ва кооперация».
13.35 1991 йил қўшиқлари.
14.30 ТСН.
14.45 «Қўшовоз учун куй». Телевизион бадиий фильм. 2-серия.
16.00 «Қизиқувчилар олами».
16.15 «Чўккан кемалар хазинаси». Мультфильм.
16.30 «Вьетнам: оддий кунлар ва байрамлар».
17.15 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
18.00 ТСН.
18.15 Мультфильмлар: «Ҳайвонот боғидаги кўрсичқон», «Кўрсичқон ва яшил юлдуз».
18.30 «Номинг ўчсин уруш». Олти серияли совет —герман ҳужжатли фильми премьераси. 4-фильм.
19.00 М. Равель. «Дафнис ва Хлоя» балетидан 2-сюита.
19.20 «Ер — она масканимиз». Телевизион фототанлов.
19.25 «Бедана наласи». Тўққиз серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 9-серия.
20.30 «Время».
21.10 ИИВ маълумотларига кўра...
21.25 Солдат қўшиқлари фестивали.
23.40 ТСН. Халқаро воқеаларга бағишланган сон.
24.00 СССР Давлат телерадиоси симфоник ва эстрада куйлари оркестрининг концерти. Дирижёр — Питтер Тиборис (АҚШ).
01.20 «Байкал қариялари». Телефильм.
01.50 «Бедана наласи». Тўққиз серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 9-серия.

● МТ II

7.30 «Бридж». Телебиржа. 8.00 Эрталабки бадантарбия машқлари. 8.15 Халқ оҳанглари. 8.30 «Қайрилиб боқ, Россия». Рус чорбоғининг тарихи. 2-кўрсатув. 9.25 Мультфильмлар: «Кичкинтой ва Карлсон», «Карлсон қайтиб келди», «Қувноқ отўйин». 10.15 «Улар ва болалари». Телевизион бадиий фильм.

* * *

13.30 Болалар учун фильм. «Болакайлар». 1-серия («Экран»). 14.40 Улуғ Ватан уруши ветеранларидан иборат халқ хори жамоаси билан учрашув. 15.25 Ритмик гимнастика. 15.55 «Эртага яхши кун бўлади». Зоолог Е. Крутовская ҳақида телефильм.

* * *

18.15 Телевидение соврини учун мўлжалга олиш бўйича спорт мусобақалари. 18.35 «Объектив». 19.15 «Зардўзлик». Телефильм. 19.30 «Мўъжиза-пиёла». Телефильм. 19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.00 Ҳиндуча икки кураш. Крилатскоедан кўрсатилади. 20.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).

●

«ТОШКЕНТ» СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

21.10 «Монреаль джаз балети» ижро этади. 21.40 «Кинонигоҳ». Чет эл киноижодкорлари билан таништирилади.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»
(«Сельская правда»)
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском языке.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: Муҳаррир ўринбосарлари —33-44-43, 32-56-21, 33-16-27, 32-54-41, Масъул котиб — 33-09-93, 32-56-26. Масъул котиб ўринбосарлари — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими— 33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими —32-56-34. Деҳқончилик бўлими — 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими —32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими —32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 33-54-33. 32-56-36, Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52. Безатиш бўлими—32-58-79. Эълонлар бўлими — 33-81-42.

БУЮРТМА № 5566. Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди 23.00. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12